

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yetmiş dördüncü Inikat

8.VI.1956 Cuma

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	238	
2. — Havale edilen kâğıtlar	238:239	
3. — Yoklama	239	
4. — Müzakere edilen maddeler	242	
1. — 1956 Malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/456)	242,247,257,261,262:265	242:243,247,257,261,266:269
2. — Niğde Mebusu Sadettin Ertur ve		
3. — İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Çalışma ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/431)		243:261

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Ruznamede bulunan kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce müzakere edilmesine dair tahrir kabul edildi.

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair kanun kabul olundu.

Basın Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve kanuna muvakkat bir madde ilâvesine,

Neşir yoluyla veya radyo ile işlenecek bâzı cürümler hakkındaki 6334 sayılı Kanunun adı ile bâzı maddelerinin tadiline ve bir madde ilâvesine dair kanun lâyhalarının heyeti umumiyesi üzerindeki görüşmelerin aynı zamanda yapılması kabul olundu.

Her iki kanun lâyhasının heyeti umumiyelerinin müzakeresi esnasında beyanatta bulunan Malatya Mebusu İsmet İnönü'nün bir sözüne yerinden müdahale eden Bursa Mebusu Muhlis Erdener'in üzerine C. H. Partili mebusların işgal ettikleri sıralardan fırlatılan çantalardan birini atan Tunceli Mebusu Arslan Bora hakkında bir İnikada mahsus olmak üzere Meclisten çıkarılma cezası kabul edildi.

Mezkûr çantalardan birinin ve içinden yere düşen tabancanın Diyarbakır Mebusu Mustafa

Ekinci'ye aid olduğunun tesbit edilmiş bulunduğunu mübeyyin zabıt okundu ve Dahilî Nizamnamenin 214 nci maddesi mucibince Mustafa Ekinci'nin Meclis binasından dışarıya çıkarıldığı Makamı Riyasetten tebliğ olundu.

Görüşmelerin gece yarısını tecavüz etmesi ve İnikadın 7 . VI . 1956 Perşembe gününe intikal etmiş bulunması dolayısıyla müzakerelere devam olunmasına karar verildi.

Neşir yoluyla veya radyo ile işlenecek bâzı cürümler hakkındaki Kanunun adı ile bâzı maddelerinin tadiline ve bir madde ilâvesine,

Basın Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve kanuna muvakkat madde ilâvesine dair kanunlar kabul olundu.

8 . VI . 1956 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
Fikri Apaydın

Kâtip
Kayseri Mebusu
Ömer Mart

Kâtip
Hakkâri Mebusu
Übeydullah Seven

Sualler

Şifahi sual

1. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu'nun, hayvancılığın inkişafı için neler düşünüldüğüne dair şifahi suali, Ziraat Vekâletine gönderilmiştir. (6/245)

Tahrirî sualler

1. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, ordu terfi listesinin nasıl hazırlandığına, ordu da tâyin ve nakillerin hangi ayda yapıldığına, hangi devletler nezdinde askerî ataşelerimiz bulunduğuna ve hudut karakol binalarına dair tahrirî suali, Millî Müdafaa Vekâletine gönderilmiştir. (7/192)

2. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Ankara Polis Koleji ile Polis Yardım Sandığına ve polis muamelât memurlarının kadro ve terfi durumlarının ıslahı için ne düşünüldüğüne dair tahrirî suali, Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/193)

3. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, idari taksimatımızda umumi bir revizyon yapıp yapılmıyacağına ve zabıta teşkilâtının ıslah ve inkişafı için ne gibi hazırlıklar yapıldığına dair tahrirî suali, Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/194)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Kayseri Mebusu Ömer Mart'ın, hususi idarelerden maaş alan ilkokul öğretmenlerinin kadrolarına, terfi, taltif ve cezalandırılmalarına ve bu öğretmenler için teşkil edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve

öğretmenlerin alacaklarına dair 4357 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi (2/319) (Maarif Encümenine)

2. — Samsun Mebusu Ekrem Anıt'ın, Millî Korunma Kanununun 4648 sayılı Kanunla değiştirilen 6 nci maddesinin X neu bendinin tadili

hakkında kanun teklifi (2/320) (Ticaret ve Bütçe encümenlerine)

Mazbatalar

3. — Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş ve 18 arkadaşı ile Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker ve Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Ağaoğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 481 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifleri ve Adliye Encümeni mazbatası (2/132, 185) (Ruznameye)

4. — Türk Ticaret Kanunu lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/150) (Ruznameye)

5. — Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe giriş ve uygulanma şekli hakkında kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/151) (Ruznameye)

6. — 50 milyon liralık iç istikraz akdi hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/426) (Ruznameye)

7. — İdare Âmirleri Balıkesir Mebusu Ahmet Kocabıykoğlu ve Kocaeli Mebusu Nüzhet Akın'ın, 1956 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Büyük Millet Meclisi kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Encümeni mazbatası (2/295) (Ruznameye)

8. — Amasya Mebusu Mustafa Zeren'in, Pasaport Kanununun 14 ncü maddesinin (B) bendine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Hariciye ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/109) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KATIPLER : Übeydullah Seven (Hakkâri), Ömer Mart (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.

(Çanakkale mebuslarına kadar yoklama yapıldı).

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyorum, efendim.

Muhlis Erdener.

MUHLİS ERDENER (Bursa) — Aziz arkadaşlarım,

Bundan evvelki celsede tadili teklif edilen kanunların müzakeresi esnasında mecliste vukubulan müessif hâdise hakkında bir tavzih yapmak üzere söz almış bulunuyorum.

Arkadaşlar, gerek Riyaset Divanının vermiş olduğu izahat ve gerekse zabıtlarla ve bu zabıtlara ilâveten yanımda ve yakımda bulunan arkadaşların tasdik ve beyanlarıyla sabit olmuştur ki, ben Mecliste gazetelerin yazdığı ve bana isnadettikleri sözleri kendi sözüm olarak söylemiş değilim. Ben yalnız, burada kendisini bir dertten tazallümühal derken ve o dertten doğan ıstırabını burada ifade ederken ondan daha büyük ve daha derin bir dert içinde olan

bir mebus sıfatıyla bizim de bu gibi küfürlere mâruz kaldığımızı ve bize karşı sarf edilen küfürleri telâffuz ederek bunlara ne buyurulduğunu İnönü'nden sormuştum. Böyle zannediyorum ki, aynı mevzuu içerisinde bir arkadaşın bir partinin diğer bir arkadaşı veya partiyi itham etmesi ve onun da bu ithamla bir reaksiyon göstererek teşriî hakkını kullanması neticesi ve avakibi ne olursa olsun bir mebusun teşriî vazifeleri icabındandır. Ne zaman böyle bir durum ve lüzum hâsıl olursa bu hakkımı yine kullanacağım.

Arkadaşlar, işte bu tarzda sabırsızlık ve anlayışsızlık neticesi bu hâdiseyi yaratan arkadaşlar bu Meclise yakışır bir surette ve sükûnetle dinliyerek hakikati anlamış olsalardı, bu hâdise doğmazdı. Şimdi, burada tebellüğ etmiş bu hâdisenin bu cihetini bir tarafa bırakarak diğer bir mevzua temas edeceğim. Hâdise, hassaten matbuat mensuplarını ilgilendiren bir kanun müzakeresi esnasında matbuat mensuplarının huzurunda cereyan ettiğine göre hiç ol-

mazsa bu hâdiseyi umumi efkâra tarafsız ve olduğu gibi intikal ettirmeleri en doğru bir hareket olurdu. Halbuki bâzı gazeteleri dikkatle tetkik buyurursanız göreceksiniz ki, başlıklar başka ve muhtevaları başka mâna taşımaktadır. Bu demektir ki, bu hâdiseyi pek iyi ve etrafiyle bildikleri halde bâzı gazeteler başlıklarını büyük puntolarla ve istedikleri mânada tefsir ve ilân etmekten ve zuhur eden her hangi bir fırsattan velev geçici mahiyette olsa dahi istifade ederek istedikleri tarafı müteceviz ve yine istedikleri tarafı mağdur göstermek tarafgirliğinden kendilerini alamamışlardır. Vatan ve Yeni Sabah gazetelerinde bu iddialarımın delilini görmek mümkündür. Orada ismimin bahis mevzuu olması ve tâbir ve isnat tesbit edilerek bana bu isnatlar bulunduğu için bu hususta buradan tekrar konuşmak ve bu tavzihi yapmak lüzumunu hissetmiş bulunuyorum. Bu husustaki haklarımı kanuni yollardan kullanmak hakkım mahfuz kalmak üzere umumi efkâra ve huzurunuzda arz ve tekrar ediyorum ki, benim kültür ve ahlâk seviyem, terbiye ve ahlâk telâkkilerim bu tarzda konuşmama asla müsait değildir. Beni tanıyanlar bu hakikatı bilirler. Hakikaten her hangi bir mevzuu hatalı ve kusurlu bulduğum takdirde onu buradan kemali cesaretle söylemek cesaretine sahibim. Bunu her zaman ispat etmekteyim ve edebilirim. Bununla beraber kendime yapılan kötü ve haksız bir isnattan ne kadar derin bir ıstırap duyarsam başka bir hatibe yapılacak hakaretten de o derece tessür duyarım. İşte bu noktayı tekrar arz etmek için huzurunuzu rahatsız etmiş bulunuyorum. (Sağdan, alkışlar).

REİS — Mustafa Ekinci, zaptı sabık hakkında konuşacak.

MUSTAFA EKİNCİ (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlarım, müessif hâdiseye dolayısıyla şuna emin olunuz ki sizler kadar bendeniz de müteessirim. Benim tesellim, iki noktada birleşiyor. Birineisi; meselede zühul olduğunun netice itibariyle tahakkuk edeceğine inandığım, ikincisi de birçok arkadaşlarım benim samimî olduğumu ve bu işte sun'u taksirim olmadığına inandıklarını teessürüme iştirak etmek suretiyle izhar etmeleri oldu.

Muhterem arkadaşlarım, çantamda tabanca çıkmış. Çanta benim olduğu için ve zaten beni her tanıyan bilir ki söylediğim söz, işlediğim ha-

reket, idamını mucip dahi olsa, onu geri almayan bir insan sıfatiyle bunu da kabul ve beyan edirim. Fakat netice anlaşılacaktır ki, tabancanın çantamda olduğundan haberdar değildim. (Soldan, gürültüler) Arkadaşlar, ben çocukluğumdan beri tabanca taşıyan bir insanım ve aynı zamanda şunu da ilâve edeyim ki düşmanı bulunan bir adamım. Bu itibarla vesikalı tabancam vardır. Ama İctüzük tabanca taşımayı menettiği için Meclise beraber getirmem. Esasen ben çantada tabanca olduğunu bilseydim onu üçüncü sırada bırakıp altıncı sıraya demokrat arkadaşlarla konuşmaya gitmezdim. Hattâ değil çantada tabancası bulunan, çantasında kıymetli bir şeyi bulunan insanın çantasını yanında bulundurması iktiza eder ve bunu mutlaka yanından ayırmaz. Eğer bir kasdı mahsusum olsaydı, tabanca çantada kılıflı olarak bulunmazdı; bu bir hakikattir.

Meclis Riyaset Divanı buna fazla ehemmiyet vermiş ve bunu adlî bir mevzu yapmaya dahi karar vermiş. Ben bunu memnuniyetle kabul ediyorum. Zaten nizamnamenin 214 ncü maddesi o gün tatbik edilmiştir; ben bunu yerinde bir hareket olarak telâkki etmekteyim. Alâkalı merciden geçtikten sonra meselede bir zühul olduğu sabit olacağı için daha serbestçe huzurunuzda konuşabileceğim. Fakat beni tanıyan her arkadaşım pekâlâ bilir ki, kasdı mahsus hiçbir zaman aklımdan geçemez.

Muhlis Erdener arkadaşım benden iki sıra önde otururken konuştu. Bizzat sözlerini yakından işitmiş bir arkadaşımızım. Hakikaten Muhlis Bey arkadaşımın burada tavzihi ettikleri gibi, son kelimeleri, «Diyorlar» demek suretiyle bu sözü söylediler.

Bunu bizzat işiten bir arkadaşınız olarak hemen yerimden fırladım ve Halk Partili arkadaşlarımıza yanlış anlıyorsunuz.. Yanlış anlıyorsunuz, bu adam küfretmedi dedim. Ve bu sözlerim bütün arkadaşlarım tarafından işitildi ki derhal sükûnete avdet etti.

Yine Muhlis Erdener arkadaşımızın üzüntülerine iştirak ederim, muhalif gazeteler eğer meseleyi tamamen tavzihi etmemişlerse iktidar gazeteleri de benim için çok acı sözler yazdılar, dün Zafer, Hakimiyet ve Medeniyet ve bugün tekrar Medeniyet gazetleri bu mevzudan yalan olarak bahsettiler. Bunlar da beni çok müteessir etti.

Bu izahatımla meselede asla bir suiniyetin mevcudolmadığını izanlı arkadaşlarımızın kabul edeceklerinden hiç şüphem yoktur.

Sözlerim bundan ibarettir.

REİS — Ruzname ile alâkalı takrirler var, okutuyorum.

Yüksek Riyasete

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Yozgad Mebusu
Talât Alpay

Yüksek Riyasete

Bugün ruznamedeki kanun tasarılarının suallerden evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Denizli Mebusu
Şevki Hasırcı

REİS — Muammer Alakant.

MUAMMER ALAKANT (Manisa) — Efendim, kanunlardan evvel sual takrirlerinin konuşulmaması hakkındaki takrirlerin gelmesi devam ettiği müddetçe biz de bir hakkın suiistimali olduğu hakkındaki noktâ nazarımızı heyeti aliyenize arz etmekte devam edeceğiz.

Muhterem arkadaşlar, Anayasa mucibince sual takriri, istizah ve Meclis tahkikatı açılması, Büyük Millet Meclisinin salâhiyetlerindedir. Ekseriyeti teşkil eden milletvekillerinin Büyük Millet Meclisinin bu salâhiyetini nezetmesi Anayasanın ruhuna ve metnine muğayirdir. İctüzük mucibince milletvekillerinin haiz bulunduğu salâhiyetler, daima Anayasa ile tevfiik edilmeli, Anayasaya uygun olarak kullanılmalıdır.

Bugün dünyada, parlâmento murakabesi; kanun yapmaktan daha mühim bir hale gelmiştir. Birçok memleketlerde kanunları istismar halinde bulunan parlâmentoların salâhiyetleri daha ziyade hükümeti murakabe etmek hususunda kullanılmaktadır. Bizde ise mütemadiyen bu tarzdaki takrirlerin gelmesiyle Büyük Millet Meclisinin asıl mühim vazifelerini teşkil eden murakabe salâhiyetini kullanamaması neticesi hâsıl olmaktadır. Suale takrirleri içerisinde aktüel, derhal cevaplandırılması lâzımgelen hususlar vardır. Bunların bir ay, iki ay sonra cevaplandırılması beklenen faydaların kaybolmasına saik olacaktır. Aynı zamanda Meclisinin **efkârı** umumiye karşısında kendi vazifesini

ihmal ettiği şekilde bir intıba hâsıl etmektedir. Belki ekseriyet milletvekillerin tutmakta olduğu hükümet, kendisine vâkı olacak isnatlar karşısında kendisini tebriye edecek izahatta bulunmak imkânını bulacak. Meselâ sual takrirlerinden bir tanesi görülen lüzum üzerine 16 hâkimin emekliye sevk edilmesine aittir. Bu büyük olan isnatlarda, siyasi sebeplerden dolayı, hâkimin kendi vicdani kanaati ve kanunun kendisine bahşettiği salâhiyetlere göre verdiği kararlar dolayısıyla emekliye sevk edildiği ileri sürülmektedir. Halbuki Başvekil Adnan Menderes, muhtelif defalar hükümete verilmiş olan bu salâhiyetlerin istimali sizlerin her zaman murakabe salâhiyetiniz vardır, kontrol edersiniz, sorarsınız demıştır.

Meselâ sual takrirlerinden bir tanesinde Dördüncü Adnan Menderes Hükümetinin, sizin itimadınıza mazhar olan programdan tamamen inhiraf ettiği zikredilmekte ve bunun sebepleri sorulmaktadır.

REİS — Ruznamede bu sual takrirleri var Muammer Bey, arkadaşlar da biliyorlar, siz lütfen takrirler hakkında konuşunuz.

MUAMMER ALAKANT (Devamla) — Arkadaşların mesele üzerindeki dikkatlerini teksif etmek için ve meselenin ehemmiyetini tebarüz ettirmek için bunların ne kadar aktüel olduğunu ve hattâ bunlara müspet cevap vermek imkânı bulunursa bizzat Heyeti Umumiyenin itimadını alarak Hükümetin kendini tebriye edeceğini göstermek için bu misalleri zikrediyorum.

Arkadaşlar, hukukun baş kaidelerinden bir tanesidir, bir hakkın suiistimali caiz değildir. İctüzüğe göre haiz olduğumuz salâhiyeti Anayasaya uydurmak mecburiyetindedir. Parlâmentonun salâhiyeti Anayasa ile tahdidedilmiştir. Binaenaleyh bu takririn reddini rica ediyorum. Biz, her takrir verildikçe vicdanlarınıza bu şekilde hitabetmekte devam edeceğiz.

REİS — Okunan takrirler kanun lâyiha ve tekliflerinin diğer maddelerden evvel görüşülmesine mütedairdir. Aleyhine Muammer Alakant konuşmuş, noktâ nazarını ifade etmiştir. Takrirleri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler. Kabul etmeyenler... Takrirler kabul edilmiştir. Bu vaziyete göre ruznamenin üçüncü sayfasında ilk defa müzakereye tâbi olan maddeler arasında 12 numarayı taşıyan maddeyi okuyoruz.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER.

1. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/456) (1)

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı? Yoktur. Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ilişik cetvelde yazılı tertipleri arasında (600 000) lirahk münakale yapılmıştır.

Düşülen Eklenen

Hariciye Vekâleti

403	Temsil ve ağırlama masrafları	600 000
-----	-------------------------------	---------

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Düşülen Eklenen

Maliye Vekâleti

748	Yatırımlar için Devlet Hava Meydanları İşletmesi Umum Müdürlüğüne	600 000
-----	---	---------

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 1. — (Tekrar okundu.)

REİS — Cetveli ile birlikte maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü ieraya Maliye Vekili memurdur.

(1) 161 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum.

2. — Niğde Mebusu Sadettin Ertur ve iki arkadaşının, 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa ek kanun teklifi ve Divanı Muhasebat ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/276) (1)

REİS — Bir takrir var

Yüksek Reisliğe

Bugünkü ruznamede bulunan Niğde Mebusu Sadettin Ertur ve iki arkadaşının, 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa ek kanun teklifi ile Divanı Muhasebat ve Bütçe encümenleri mazbatalarının diğer işlere takdimen ve müstacelen görüşülmesini arz ve teklif ederiz. Divanı Mu. Encümeni

Reisi	M. M.
Niğde	Yozgad
Sadettin Ertur	Talât Alpay

REİS — Bu teklifin ruznamedeki diğer maddelere takdimen görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Müstacelen görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Müstacelen görüşülmesi kabul edilmiştir.

16 . VI . 1934 tarihli ve 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa Ek Kanun

MADDE 1. — Divanı Muhasebat Birinci Reisi, daire reisleri ve âzalarıyla umumi kâ-tibe, müddeiumumi ve muavinlerine, murakıp, raportör ve murakıp muavinlerine aylıklarıyla birlikte bağlı cetvelde gösterilen miktarda tahsisat verilir.

Tahsisatın miktarında, kadro aylıkları ve buldukları memuriyet kadrosundan aşağı

(1) 142 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

derecede aylık alanların aldığı aylık derecesi esas tutulur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı tahsisatların ödeme şekil ve şartları hakkında 5017 sayılı Kanunun ikinci ve üçüncü maddeleri hükümleri tatbik olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Divanı Muhasebat Birinci Reisine 5027 sayılı Kanunla verilen temsil tahsisatı kaldırılmıştır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — 1956 yılı içinde bu kanun gereğince verilecek tahsisatlar, mezkûr yıl Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Divanı Muhasebat Reisliği kısmındaki (memurlar maaşı) maddesinden ödenir.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun Büyük Millet Meclisi tarafından icra olunur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum.

3. — *İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâ-yihası ve Çalışma ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/431) (1)*

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ MÜMTAZ TARHAN

(1) 176 sayılı matbuat zaptın sonundadır.

(Ankara) — Muhterem arkadaşlarım; yüksek malûmları olduğu üzere 1925 senesinde işçiler için bir Hafta Tatili Kanunu Yüksek Meclisce kabul buyurulmuştu. Bilâhara Demokrat Parti iktidarı 1951 senesinde, bu tatillerde işçilere yarım yevmiye verilmesini teklif etmiş, bu teklif de Yüksek Meclisce kabul buyurulmuştu. Bugün huzuruza, öteden beri yarım olarak verilmekte olan hafta tatili yarım ücretinin tama iblâğını tazammun eden bir lâyiha getirmiş bulunuyoruz. Bu lâyihanın ehemmiyeti ve arz ettiği müstaceliyet sebebiyle takdimen ve müstacelen görüşülmesini ve kabul buyurulmasını arz ve istirham eylerim.

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Bursa) — Söz istiyorum.

REİS — Tavriri de okuyalım efendim, ondan sonra söz vereyim.

Yüksek Reisliğe

Bugünkü ruznamenin birinci defa görüşülecek maddeler bölümünde 20 nci sırada bulunan, işçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihasının, diğer işlere takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesi hususunu arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Çalışma Vekili
Mümtaz Tarhan

REİS — Sabahattin Çıracıoğlu...

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Bursa) — Esası hakkında konuşacağım.

REİS — Buyurun Sadettin Yalım.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Çok muhterem arkadaşlarım, 1946 dan beri muhalefette iken...

REİS — Sadettin Bey, henüz teklif kabul edilmiş değildir.

SADETTİN YALIM (Devamla) — O halde sonra konuşurum.

REİS — Efendim, Çalışma Vekili izahatta bulundular. Yazılı tekliflerini de okuduk. Ruznamenin 6 nci sayfasının 20 nci maddesini teşkil eden hususun takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesi teklif ediliyor. Bu maddenin diğer işlerden evvel görüşülmesi hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz Sadettin Yalim'in.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Çok muhterem arkadaşlarım, belki biraz heyecanlıyım, bunu mâzur görmenizi temenni ederim. Çünkü bir milyona yakın işçi kitlesinin kemali tehâlükle beklediği bir kanun mevzuubahis. Bu işçilerin aile efratlarıyla 4 - 5 milyon vatandaşınızı alâ-kadar eden ve onlara faydalar temin edecek olan bu kanun beni de heyecanlandırdı, mâzur görmenizi temenni ederim. (Bravo sesleri).

Çok muhterem arkadaşlarım, 1946 dan beri işçi dâvalarımız üzerinde konuşurken daima Pazar ve bayram yevmiyelerinin verilmesi hakkında çalışacağımızı vadediyorduk. Cenabı Hakka çok şükür ediyorum ki, milyona yakın işçimize 1950 den sonra iktidara gelen partimiz o günkü imkânlar içerisinde yarım yevmiye vermek suretiyle bu va'dini fiilen ispat etmiştir. Bütün arkadaşlarım olduğu gibi ben de bu yarım yevmiyelerin tam olarak verileceği günü bekliyorduk. Çok şükür ki, bugün üzerinde hükümetimizin, Çalışma Vekâletimizin ısrarla durduğu İş Kanunu hükümlerine tâbi yerlerde bir milyona yakın işçimizin istifade edeceği bu kanunu Yüksek Meclisimize sevk ettiğinden dolayı Hükümete ve Çalışma Vekâletine tekrar teşekkür ederim. Büyük Meclisimizin bugün müzakere edeceği kanuna gözlerini bize çevirmiş olan işçi ailelerinin yüzlerinin gülmesine 30 tam yevmiye ilâve olarak vermek' suretiyle kazandıkları bu haklarından dolayı onları da tebrik ederim. Bu hakkın verilmesinden dolayı sevinç duyarken milyona yakın işçilerimiz adına minnet ve şükranlarımı şimdiden onlar namına da arz ederim. (Alkışlar ve bravo sesleri).

REİS — Biraz daha sükûnetle dinliyelim, hatip arkadaşların sözleri anlaşılıyor. Sabahattin Çiracioğlu, buyurun.

SABAHATTİN ÇİRACIOĞLU (Bursa) — Hafta ve genel tatil günlerinde işçi yevmiyelerinin yarım yevmiyeden tam yevmiyeye iblâğını derpiş eden lâyihanın kanuniyet kesbetmekle işçilerimizin lehine sağlıyacağı faydaların dayandığı mülâhazaları mucip sebepler lâyihasında, düşünceden ileriye gitmiyen bir mütalâa olarak kabul etmek mecburiyetindeyiz. Filhakika bu teklif ile yevmiyelerin tam olarak verilmesi, işçilerin tatil günlerini bedenî ve ruhi istirahat içinde geçireceği, muttasıl ve daimî

çalışma ile sây gücünü kaybetmesi yerine daha zinde olarak istihsale katılmaları millî ekonomimiz için müsmir olacağı düşünülebilir. Hattâ bu mülâhazalar, çıkartılmak istenen bu kanunun en mukni esbabı mucibeleri olarak lâyihaya dercedilebilecek kuvvette olabilir. Fakat bir hükümetin sosyal politikasındaki kuvvet, getirdiği kanun tekliflerinin esbabı mucibelerindeki ifadelerde değil, sosyal politikada aldığı tedbirlerin müessiriyet ve şumul derecesinin vüsatine bağlıdır.

Çalışma Vekâleti 1956 Bütçesinin müzakaresinde Grupum adına tenkid ve temenniyatta bulunurken Çalışma Vekâletinin menfaat hareketleri içinde olmakla beraber sosyal güvenliğin ana dâvaları üzerinde ihmalkâr davranışı tasvibetmediğimizi ve bu sebeple İş Kanununun şumulü dışında bırakılarak bâzı ekonomik faaliyetlerin ve küçük sanayi iş yerlerinde çalışan emek sahiplerinin sosyal himayelerin tedbirlerinden istifade edemez olduklarını teker teker zikretmiş bulunuyordum. Nominal ücretlerin hayat pahalılığı karşısında reel değerini kaybederek işçinin fizyolojik ihtiyaçlarını dâhi karşılamadığını, salim ve kararlı bir ücret politikasının mevcut bulunmadığını tenkidlerimize ilâve etmiş bulunuyordum.

Tam, Ücretli hafta tatiline ve genel tatile dair kanun lâyihasının müzakere edildiği bu celsede aynı mahiyetteki tenkidlerimizi, bu tasarı ile mürtebit olarak ileriye süreceğiz. Zira 5837 sayılı Kanunu tadil eden hükümetin bu teklifi bizi ister istemez iki ana sosyal mesele ile karşı karşıya bırakmaktadır :

1. Getirilen tasarıda tam yevmiyenin İş Kanununun uygulanmakta olduğu iş yerlerinde çalışan işçilere munhasır bulunduğu zikredilmektedir.

Bilindiği gibi, İş Kanunu tatbik sahasını bir taraftan işçiyi dar ve gayrikâfi tarif şekliyle, bir taraftan da ekonomik hayatın muhtelif sektörlerini bertaraf etmek suretiyle takdir eylemiş bulunmaktadır.

Filhakika kanun, mahiyeti itibarıyla yolunda işliyebilmesi için günde en az on işçi çalıştırmayı gerektiren iş yerlerine ve buralarda çalışan işçilere ve bunların iş verenlerine uygulanmaktadır.

Nitekim tatbik sahasının dar sahaya inhisar eden İş Kanunu, mahiyetleri ve ekonomik du-

rumları itibariyle lüzumlu bulunduğu iş yerlerini kısmen veya tamamen mahal veya iş kolu bakımından şümülü içine almak için İera Ve-killeri Heyetine geniş takdir salâhiyeti vermiştir. Bütün bu tedbirlere ve bu imkânlarla rağmen yine birtakım iş kolları, kanunun dışında kalmak suretiyle buralarda çalışan işçiler mevzuatın sosyal himayesinden mahrum bırakılmışlardır.

İşte bu sebeplerdir ki, İş Kanununun dışında kalmış veya şümülüne girmemiş iş yerlerinde çalışan işçilerin hafta tatili ve genel tatil günlerinden tam yevmiyeli olarak istifade edemeyeceği aşikâr bulunmaktadır. Binaenaleyh Hükümetin getirmekte olduğu kanunlarla tatbikini istediği sosyal tedbirlerin daha çok semere sağlayabilmesi için İş Kanununun tatbik sahasına esaslı ve müstakar şekilde şümül verecek olan tadilatın gerektiğine inanmış bulunmaktayız.

Aksi halde İş Kanununun uygulandığı iş yerlerinde çalışan işçilerle uygulanmadığı iş yerlerinde çalışan işçiler arasında tıpkı sosyal sigortalarda olduğu gibi getirilen bu tasarı ile bir tefrik daha yaratılması sosyal adalet gayesiyle asla bağdaşamaz.

2. Hükümet tasarının mucip sebeplerinde işçinin hafta tatillerinde kâfi gıda alacağından, çocuğunun ve çocuğunun rızkını tam ve kâmil şekilde temin edeceğinden bahseden bir cümleye raslamaktayız.

Eğer iktisadi değeri normal olan bir memlekette yaşamakta olsaydık, eğer sosyal politikası müessir ve müdebbir olan bir hükümet karşısında bulunmasaydık, esbabı mucibeye dercedilmiş bulunan bu cümleyi hayal mahsulü olarak telâki etmezdik. Enflasyonist siyasetin yarattığı hayat pahalılığı karşısında reel gelirleri düşen, iştirâ gücünü kaybeden, iş verimi hafta tatili ve genel bayram günlerinde kâfi gıda alacağını düşünmek ciddiye alınacak bir tasavvur olamaz.

Dinlenme imkânlarına malik olmadan mütemadiyen çalışan ve devamlı yıpranan ve çalışma gücünden kaybeden her işçinin, millî ekonomi ve millî istihalden istihsal unsuru olmak vasfını kaybedeceğini düşünebilen Hükümetin sermaye kadar ehemmiyetli olan fakat bugün çok düşük ücret elde eden iş gücünün, prodüktivitesine zaflar getireceğini de hesaba katması icabeder.

ABİDİN TEKÖN (İzmir) — Sabahattin Bey, kanunun aleyhinde misiniz?

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Devamla) — Biraz sabırlı olunuz, beyefendi.

REİS — Rica ederim müdahale etmeyiniz. Noktai nazarlarımı serdediyorlar, sözlerini dinledikten sonra kendinize göre bir netice istihraç edersiniz.

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Devamla) — Ücretlere atfedilemeyecek sebepler dışında yükselen fiyatlara göre ücretlerin bir türlü ayarlanmıyarak enflasyon yükünün işçilere yüklenir olmasına seyrei kalınması cidden adaletsizliktir. Bu sebeple hükümetin bu kanunla esbabı mucibesinde ifade ettiği gibi tam yevmiyeli hafta tatilinden dolayı millî istihsal için istihsal unsuru olan iş gücünden ümidettiği neticeyi elde edeceğine inanmıyoruz. (Soldan hâ, anlaşıldı, sesleri)

Hislerinizden tecerrüdederseniz anlarsınız beyefendi.

REİS — Sabahattin Bey, müdahaleyi ben kestim, siz devam buyurun.

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Devamla) — Müdahale devam ediyor, efendim. Şüphesiz yarım yevmiyenin tam yevmiyeye iblâğı, bir nebze de olsa işçilerimize bir fayda sağlayacaktır. Fakat tasarının almak istediği bu içtimai siyaset tedbiri hükümleri ekonomik ve malî politikası içinde maksadını hâsıl edemeyecektir. Hükümet eğer esbabı mucibesinde hem işçilerden, hem de millî istihalden beklediği faydaları istihsal gücünün vasfını kaybetmemekte görüyorsa işçi ücretlerini asgari ücret sistemiyle normal olarak ve yeter seviyede tesbite yarım yevmiye içtimai politika tedbirlerini de alması icabeder. Enflasyonun hüküm sürdüğü, fiyatların istikrar bulmadığı memleketimizde asgari ücretleri, fiyatları takibedilebilir tarzda ayarlamadıkça hafta tatillerinde işçinin tam yevmiyeli de olsa istirahatinden normal ihtiyaçlarını temin etmiş işçi olarak fayda beklenebilir. (Soldan; gürültüler, sağdan; alkışlar)

REİS — Nüvit Bey, şahsınız adına mı, yoksa grupunuz adına mı söz istiyorsunuz?

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Grupumuz adına.

REİS — Buyurun.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlarım; işçi vatandaşların bir derdine bir sosyal deva teşkil eden Hükümetin bu teşeb-

büsünü muvaffak bir eser telâkki etmekteyiz. (Soldan; alkışlar) işçi mevzuu hakkındaki görüşlerimizi bütçenin müzakeresi sırasında açıklamıştık. Hükümetin işçi vatandaşlara vadettiği bu teşebbüsün kuvveden fiile çıkmıyacağını ve kanunun müzakeresiyle ve Yüksek Heyetinin himmetiyle kâmil hale geleceğini ümit etmekteyiz. Diğer işçi sosyal meseleleri ve dâvaları hakkında Hükümetin vadettiği istikametteki tedbirleri de grupumuz adına tasvibettiğimizi arz ederim.

REİS — Hikmet Bayur.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Bu kanunu, herkes gibi sevinçle, memnuniyetle karşılıyorum, bu, tabiidir. Yalnız Hükümetten ve komisyondan bir cihetin aydınlanmasını rica edeceğim. Bildiğiniz gibi bâzı yerlerde işçiler yalnız gündelik alır, bâzı yerlerde ise gündelik almakla beraber yemek de yer. Şimdi bunun muhasebesi ne olursa olsun gerçekten işçiye çalıştığı yerdeki yemek tatil gününde de verilmelidir. İşçiye verilen bu yemek bir lûtuftur değildir. Eğer bu yemek işçiye verilmeseydi, ücreti daha çok olacaktı. Şimdi şunun tanzihini rica ediyorum: İşçi çalışmadığı, tam gündelik aldığı günlerde de yemek yiyecek midir? (Gürültüler) Bunu, niçin soruyorum, bakınız, meselâ Soma madenlerinde çalışan işçiler vardır, mütemediyen şikâyet ederler, derler ki, yemek bizim gündeliğinizin bir parçasıdır. Ocakta tatil olmazsa bunlar yemek yerler. Şimdi tatilde gündelik alacaklar fakat yemek yememekte devam edecekler. Bu, doğru değildir, her ikisini de birden almalarıdır. Çünkü esasa bakılırsa bunların gündelikleri iki türdür: Para ile verilen gündelik, yemek biçiminde verilen gündelik. Esasen bunlara yemek verilmese idi daha çok gündelik yani para alacaklardı. Binaenaleyh bunu işçinin isteğine göre halletmek âdalete uygun bir iş olur.

Sonra başka bir cihet daha var. Soma gibi bir yerde, şehirden uzak, dağ başında çalışan bir vatandaşa tatil günü alacağı gündeliğinden başka yemek vermediğimiz zaman o işçi orada nasıl yemek bulur, bu da bir derttir. Bu bakımdan isterim ki, bu tanzih edilsin, gündelik dediğimiz vakit para ve yiyecek şeklinde verilen yevmiyelerin her ikisinin de dâhil olduğu açıklansın.

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ MUMTAZ TARHAN (Ankara) — Çok muhterem arkadaşlarım; Hürriyet Partisi Sözcüsü arkadaşım söz alıp kürsüye geldiği zaman, onun da tıpkı Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşan arkadaşım gibi tasvipkâr bir şekilde konuşacaklarını ve işçilere uzun zamandan beri mahrum bırakılan bu hakkın bugün verilmesinden dolayı memnun olacaklarını beyan edeceklerini zannediyordum. Filhakika sözünün sonunda bu kanuna müspet oy vereceklerini söylediler. Ama bu kanunu zihinlerinizde küçültmek suretiyle birtakım iktisadi meseleleri ortaya atmak suretiyle enflasyonist bir zihniyetin mevcud olduğunu mevzu yapmak suretiyle âdeta bu kanundan memnun olmadıklarını ihsas ettiler. Ama her nedense zihinlerde küçültmek istemesine rağmen yine bu kanuna müspet oy vereceklerini söylemek lûtfunda bulundular. Bunun için ben kendilerine teşekkür ederim. Şunu derhal ilâve etmek isterim ki, 1950 den bu yana Türk işçisinin sosyal durumunu ve diğer bütün meselelerini dikkat ve ithamla ele alan hükümetiniz, o günden bugüne Türk işçisine çok şeyler temin etmiştir. Bahis buyurdıkları İş Kanununun şümülünü temin için teşmil kararlarıyla dokuz iş kolunda büyük bir yekûn teşkil eden işçi grupunu bu kanunun teminatı altına almış, bundan başka daha 13 iş kolunu da kanunun şümülü içine almak suretiyle yeniden 100 000 kişilik bir işçi kütlesini teminata bağlamıştır.

Diğer haklarına gelince; yıllık ücretli izin kanunu B. M. Meclisine sunulmuş ve lâyiha muhtelif encümenlerden geçmek suretiyle Bütçe Encümenine intikal etmiştir, yakında huzurunuzda gelecektir. Böylelikle, Türk işçisinin vaktiyle İş Kanunu şümülü dâhiline girmiş olmasına rağmen muhtelif kararname ve talimatnamelere atıf yapılmak suretiyle müncemit bir hale sokulmuş olan bu haklar 1950 senesinden bu yana harekete getirilmiş ve Türk işçisinin her türlü hakları temin edilmeye başlanmış, bu çalışma fasılasız bir şekilde devam etmiştir ve devam edecektir arkadaşlar. Bu itibarla - başka memleketlerde büyük mücadele yapıldığı halde tanınmayan ve hattâ bugün dahi birçok memleketlerde tanınmamış olan bu hakkı - Türk işçisine tanıyan bu kanunu lûtfen tasvibetmenizi arz ve istirham ediyorum. (Soldan, alkışlar)

REİS — Buyurun, encümen.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Efendim, Sayın Hikmet Bayur arkadaşımız bir sual sordular. Buna Encümen adına cevaplarımızı arz edeceğim. Dediler ki, «İşçilerin hafta tatili için aldıkları ücrete yemek bedeli dâhil midir? Değil midir?»

Şimdi bunu iki şekilde mütalâa etmek lâzımdır. Tatbikat bunu icabettirir. Bâzı müesseseler kazan kurup, yemek yapıp işçilere yemek verirler. Bâzıları da bu yemek bedelini hesabedip ücrete ilâve etmek suretiyle işçilerine vermektedirler.

Şimdi, şayet o müessese işçilerine yemek veriyorsa hafta tatili ücretine yemek bedeli dâhil değildir. Fakat yemek vermiyor da bedel olarak ödüyorsa hafta tatili ücretine yemek bedelini de hesabetmek suretiyle ilâve etmektedir. Mesele budur.

REİS — Ahmet Bilgin, Cumhuriyetçi Millet Partisi Meclis Grubu adına.

AHMET BİLGİN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, müzakere etmekte olduğumuz kanunun işçi ve istihsal gücümüzün temelini teşkil eden işçi dâvasına, tam olmasa bile, mühim bir yardımı dokunacağından dolayı memnuniyetimizi bu kürsüden arz ederiz. Yalnız, işçilerin sosyal birçok dâvaları daha mevcud olduğuna göre bunların da bir an evvel giderileceğini ümitlemekteyiz.

Sayın arkadaşlar; iş verenle işçi arasındaki münazaaların hallinde mümasil memleketlerde olduğu gibi grev hakkının işçilerimize tanınması zamanı zannederim ki gelmiştir. Binaenaleyh, muasır memleketlerde bu hak (grev hakkı) çoktan beri tanınmış olmasına ve Demokrat Parti tüzüğünde de bu hakkın verileceği zikredilmesine göre altı senedir gelmemiş olmasına rağmen bizleri yakında gelir ümidiyle bekletmektedir. Bu kanunun müzakere ve kabul edilmesini temenniye şayan bulurum. Grupumuz adına da lehinde olduğumuzu arz ederim.

REİS — Rey vermiyen arkadaşlar, lütfen reylerini istimal buyursunlar.

Fethi Bey grupunuz adına mı, şahsınız adına mı, konuşacaksınız?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Efendim, benden evvel sırada başka arkadaşlar yok mu? Ben sonra konuşacağım.

REİS — Doğan Köymen, buyurun.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, ben Çalışma Encümenine mensubum, fakat şahsım adına mâruzatta bulunacağım. Yalnız önce Sabahattin Bey arkadaşımıza cevap vermek isterim.

Muhterem arkadaşlar, Sabahattin Bey, işçilere tanınan hakları kifayetsiz görmektedir.

Arkadaşlar, cemiyetimizin, bugün bünyesini, iktisadi esaslarını yepyeni esaslara göre yeni baştan tanzim etmekteyiz. Hafta tatili deyip geçmiyelim. Arkadaşlar, bu kanunla bunun portesini konuşurken, memleketimizde bütün işçi kütelleri İş Kanunu içerisine alınmış değildir. Muamele Vergisi nasıl iş yerlerini parçalamışsa, bu memlekette hususi teşebbüsü büyütmek siyasetini gütmüşse, bugün için kanunumuzun tatbik edildiği iş yerlerindeki müesseselerle muafiyet dışında olan, yani İş Kanununun tatbik edilmediği iş yerleri arasında bir rekabet hâsıl olmaktadır.

Temenni ederiz ki, İş Kanunu bütün işçilere teşmil edilmiş olsun. Bunun da sırası gelecektir. Tatbikat da başlamıştır. Arkadaşımın dediği gibi «yalnız on kişi ile çalışan iş yerlerinde tatbik edilen bu kanun birçok vilâyetlerde daha kesif iş yerlerinde tatbik edilmekle beraber dört kişiye kadar işçi çalıştıran yerlere de tatbik edilmektedir. Rakam arz edeceğim arkadaşlar. Aşağı - yukarı bir yarım yevmiye memleketin ekonomisinde 90 milyon liranın tahsisini icabettiriyor. İşçimiz istirahat ederken bu parayı alacaktır. Bir yarım yevmiyede 90 milyon olunca bunun portesi 180 milyondur. Memleketin iktisadi hayatı içinde bu rakamları da, bu yolda alınan tedbirleri de bugünkü pahalılık yutacak diye bir endişeleri mevcuttur. Pahalılığın sebepleri burada değildir. Onun birçok sebepleri vardır.

Arkadaşıma şu noktayı da söyleyeyim; memleket aşağı - yukarı iki milyarlık bir yatırım içindedir. Hususi teşebbüs ve devlet teşebbüsü ile iki milyarlık bir yatırım yapan bir memlekette enflasyonist bir politikadan bahsederler. Biz iş adamları şöyle düşünürüz; bütün iş yerlerinde bol paranın bulunması lâzımdır. Bugün memlekette yedi milyon aile vardır. Her aile cebine iki yüz lira koysa tedavülde para bulamayız. Bu itibarla pahalılığın sebepleri vardır. Bizim de düşündüğümüz ve müşahede ettiğimiz birçok hakikatler vardır. Bu memlekette paha-

lılık büyük şehirlerimizde mevcuttur. Bunun üzerinde benim çok esaslı etüdlerim vardır. Mebus arkadaşlarımdan bu noktayı insafla tetkik etmelerini rica ediyorum. İyi tetkik edilirse neticeleri orada görülecektir. Hürmetlerimi arz ederim.

REİS — Cemal Kıpçak.

CEMAL KIPÇAK (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar, hayatının mühim kısımlarını işçilerle beraber geçirmiş bir insan sıfatıyla sosyal nizam içerisinde uygun, müspet bir karar alınmasını kabul ederek bu tasarımı memnunlukla karşılıyorum. Mesele yalnız bu hüviyeti içerisinde elbette ki sevinilecek bir hamle olarak telâkki edilebilir. Bu hamleyi, gecikmiş olmasına rağmen, bu zamanda da getirmiş olmalarından dolayı teşekkür ve tebriklerimi sunarım.

Şüphe yok ki, mesele, sosyal bakımdan isabetli olduğunu müspet olarak ifade etmekle beraber Çalışma Bakanlığı mevzularında daha ele alınması lâzımgelen birçok tedbirler beklediğimizi burada belirtmekte fayda vardır. Bu tedbirler bu şekilde isabetli, beynelmilel anlaşmalar nizamı içerisinde, inkişaf ettikçe elbette ki ulaşılacağını vadettikleri müspet neticeleri de gösterir.

Bu mânanın dışında kalan ayrılıklar giderildikçe bunların menfi tesirlerden kurtarılacakları tabiidir. Bu cümleden olarak ücret sistemlerinde hâlâ sosyal nizamın ihtiyacına uygun mahiyette bir nizama gidilmemiş olduğuna işaret etmeyi bir vazife sayarım. Bilhassa devlet sermayesiyle işliyen müesseselerde olduğu gibi fiyatlara müdahale edilen yerlerde - Zonguldak gibi - bu yüzden ücret sistemlerinin tashihe muhtac olduklarını gözden uzak tutmamak icabeder o sistemin ihya etmelerini Çalışma Vekilinden bilhassa beklemekteyiz. Ücret sistemi için de işçilere verilen ücretler işin ağırlığına uygun tediye şartlarına tâbi değildir. Bu şartların da düzeltilmesi icabeder. Bâzi yerlerde verilen ücretler işin ağırlığı ile mukayese edilince daha ağır işlerde çalışan kimselere nazaran adaletsiz bir mâna taşıdığı görülüyor. Bunları tanzim etmenin zamanı gelmiştir. Bunlardan bilhassa sendikaları da alâkalandırmak suretiyle beynelmilel nizam içinde kolektif anlaşma şeraiti altında intizama sokmanın hem randımanı artırma bakımından, hem içtimai adalet tesis etmek

bakımından çok mühim mânalar taşıdığına şüphe yoktur.

Demin işaret ettiğim gibi, fiyatlarına devletçe müdahale edilen mevzularda ücret üzerinde bir müdahalenin ister istemez vâkı olduğu görülüyor. Devlet, kömür fiyatlarını sabit tutmak için Zonguldak Havzasına fiyat empozisyonu yapmaktadır. Bu fiyat empozisyonu ister istemez maliyete tesir etmesi dolayısıyla işçi ücreti üzerinde tesirini göstermektedir. Devlet fiyata müdahale edecekse, müdahalesini, müdahale ettiği metan hakiki, ticari mânadaki bedelini nazarı itibara alarak aradaki farkı subvansiyone etmek suretiyle tanzim edebilir. Yoksa netice itibarıyla bir taraftan işletmenin satış fiyatına müdahale etmek öbür taraftan satış fiyatına yapılan müdahaleden tevellüdeden maliyet zararını hiçbir suretle karşılık bulamamış olması neticede maliyet üzerinde teşekkül eden ve iş veren, dönüp dolaşıp işçiyi mutazarrır edecek sistemler içerisinde sokmaktadır, bu hususun ehemmiyetine bilhassa işaret etmeyi vazife sayarım, devlet istediği fiyata müdahale etsin, fakat aradaki farkı, subvansiyone etmek suretiyle bu haklarını ihkak etme yoluna gitmesi icabettiğini de düşünsün.

Ücret sistemleri dışında kalmakta olan sosyal meseleler arasında bir de meslek arkadaşlarımızın bir derdinden bahsetmeyi lüzumlu görüyorum. Bu iş emniyeti meşalesidir.

İşçiyi, sosyal nizam içinde hafta tatiline kavuşturan Çalışma Vekâletinin, işçinin emniyet havasına da nâzım ve nazır olmasına gayret göstermesini candan temenni ediyorum. Bilhassa Zonguldak havzasında vukua gelmekte olan kazaların emniyet murakabesi bakımından biraz da ihmalkâr durumda olduğumuzun sebeb olduğuna dikkati çekmek icabeder. İş yeri nizamnamesi, emniyet nizamnamesi, sahibi kim olduğu belli olmıyan bir nizamname halinde ortada durmaktadır. Bir ciddiyet taşımamaktadır. İşletmeler Vekâletinin murakabesi istihsal bakımından bir murakabe olması dolayısıyla tatmin edici bir emniyet sistemi telâkki edilemez. Çalışma Vekâleti bu işi sosyal hüviyeti ile ele almak, murakabe sisteminin dışında yeni bir tedbir sistemi tesis etmek mecburiyetindedir. Aksi takdirde vukua gelen kazalarda, iş yerindeki ilgili kimseleri tatmin edici neticeler elde edilmez ve zihinlerde müphem noktalar belirebilir.

Çalışma Vekilinin sözlerini bu murakabenin alınmasına, bu nizamın devam edeceğine dair bir işaret sayar ve bahsettiğim mevzulardaki hamlelerin erkenden gelmesini de temenni ediyoruz.

REİS — Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Çok muhterem arkadaşlar; Türk işçisinin yakinen ilgilen-diren, tatil günlerinin verilmekte olan yarım yevmiyesini bir yevmiyeye iblâğ eden kanun lâ-yihasının müzakeresi esnasında geçen günkü İni-katta bulunan büyük ekseriyetin bulunmayışı bizlerin dikkatinden kaçmamaktadır.

Bu kanun lâyihası konuşulurken Hürriyet Partisi sözcüsü Sayın Çıracıoğlu'nun, bu ücret meselesi konuşulduğu sırada gayet esaslı ve isa-betli olarak memleketin iktisadi, malî politika-sına - ki fiyatlarla alâkalıdır - temas eden bu fiyat politikasında reel gelir üzerinde durması keyfiyeti, dikkatinizi çekecek şekilde ve tarz-da beyanda bulunması, Muhterem Çalışma Ve-kilini hiç de sınırlendirecek bir keyfiyet değil-dir.

Parlâmentomuz, ücret meseleleri müzakere edilirken bugüne kadar fiyat meselelerinin, pa-ra politikasının, kredi politikasının konuşulma-dığına bakarak bunların böyle geçici mesele-lerden olduğu kanaatine sahiplerse, Çalışma Ve-kâletinin böyle bir vekâlet olarak telâkki edil-mesinin, bizzat Türk işçisinin zararına olacağını belirtmek isterim. Fîlhakika her ücret fiyatla alâkalıdır. Eğer biz sadece işçinin eline geçecek ücretleri; ki itibari ücret diyoruz, tetkik ede-rek malları, fiyatları, işçinin bunlarla satınala-cağı mal ve saireyi müzakere etmiyecek olursak bu tek taraflı, maksattan uzak münakaşa tarzı olur ki, Yüksek Heyetinizden buna rıza göster-mesi beklenemez. Bu sebeple hakikaten Çalışma Vekili bu vesileyle hükümetin fiyat politikası hakkında Yüksek Heyetinizi elbette tenvir et-mekle ve fiyat politikasının devamlı istikrar-sızlık içinde seyredip gitmesi hattâ âdemimev-cudiyeti karşısında gündeliklerin tatil günlerin-de olsun, yarım yevmiyeden bir yevmiyeye ib-lâğ edilmesinin maksadın istihsali için kâfi ol-madığını söylemek vazifesidir ve bizim de vazi-femizdir. Aksi takdirde «hakikaten çok yerinde-dir, müteşekkirim» deyip işi kestirip atmak ko-laydır. Halbuki maksat, her işi kolay tarafından almak değildir. Evvelâ hükümetin bu mevzu ile alâkalı bir fiyat politikası var mıdır? Bunun

açıklanmasında fayda vardır arkadaşlar. Aksi takdirde, yapılacak bu ilâvelerin, ki tamamen buna taraftar olduğumuzu beyan ettik, fakat asil Türk işçisinin hayat standardının yükseltil-mesine medar olabileceğini zannetmiyoruz. «De-vede kulak kabilindendir» demek suretiyle Çalışma Vekilinin ne gibi meseleler üzerinde dur-ması lâzımgeldiği hususunda dikkatini çekmek isterim.

Şimdi müsaadenizle ben temas edeceğim.

Muhterem arkadaşlar; Türkiye bugün zen-ginleşmiştir, bugün her mahallede 10 - 15 mil-yoner vardır diyen bir zihniyet ne işçinin hayat standardını, ne de diğer sınıfların ha-yat standardını yükseltmemiştir. Muhter-em Çalışma Vekilinin bu fırsattan istifade ederek Muhterem Heyetinizi ve Türk efkârı-nı fiyat politikası bakımından tenvir etmesin-de ancak fayda vardır. Bu mevzuda hazırlıkları olmayabilir. Fakat bu kanunun mü-zakeresini kendileri teklif ettiğine göre el-bette hazırlıklı olmaları lâzımdır. Terkar ediyorum; diğer maddelere tercihan bu lâyi-hanın müzakeresini istiyen Çalışma Vekili bu fırsattan istifade ederek yalnız bu işçi mev-zuunda değil; bugün Türkiye'de yaşayan mu-ayyen gelirli vatandaşların ve büyük kütleyi teşkil eden memur, emekli ve dul, yetim ve bunlarla alâkalı bir fiyat politikası üze-rinde, Çalışma Vekilinin, bunu hattâ kendisi için bir fırsat bilerek izahatta bulunması bek-lenirdi. Çıracıoğlu'nun beyanını yadırgaması, aldığı vazifeyle asla kabili telif değildir. Kıpçak arkadaşım temas etti, bu meseleleri iyice incelemek politikayı öğrenmek lâzımdır.

ADNAN KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Ya!..

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Evet Ad-nan Karaosmanoğlu. Bir söyleyeceğiniz varsa buradan söylersiniz.

ADNAN KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Merak etme, oraya da gelir söyleriz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Benim merakım yok. Siz merak ediyorsunuz «Ya!..» diye hayret ediyorsunuz.

HAYRETTİN ERKMEN (Giresun) — Sizi dinleyipte hayret etmemek mümkün mü..

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Hayret-tin Erkmen Bey sıra gelince siz de konuşun burdan..

Hükümetin muayyen bir fiyat politikasına sahibolması için çalışmalar olmuştur. Fakat bu çalışmalar o zaman bunun mesuliyetini taşıyan insanların dediği şekilde yürütülemediği miştir.

Şimdi Hayrettin Bey buna da cevap versin. Bu itibarla bendeniz hakikaten vaktiyle mesuliyete katılmaktan dolayı bizi konuşmaya cebrecek olurlarsa, konuşmakta ve onları izah etmekte fayda görürüm.

Fiyat politikası nedir? Devletin elinde birçok maddeler vardır. İşletmelerinin mamulâtı ve tarifeleri vardır. Bugün Türkiye'de tarife politikası ile meşgul olunulmamaktadır. Ne kanuni bir tarife vardır, nede ilmi bir tarife tatbik edilmektedir. Bu itibarla burada Çalışma Vekili, işçileri ilgilendiren fiyat meseleleri üzerinde muhterem heyetinizi tenvir etmelidir. Alâkası yoktur diyen arkadaşlarıma misal vereyim. 300 lira alan bir işçi, ekmek 25 kuruştan 50 kuruşa çıktımı, 300 yerine 150 alıyor demektir. Demir Yollarında 20 liraya gidilen bir yerin bilet bedeli 25 e çıktı mı gelirden % 25 bir azalma var demektir.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Herkes seyahat mı ediyor?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — «Herkes seyahat mı ediyor,» diyorlar. Çalışma Komisyonunda vazifeli bir arkadaşın seyahatin işçi için (bırakınız ki insani birşey olması bakımından da lâzımdır) randımanla alâkalı bir iş olduğunu bilmesi lâzımdır. Seyahat, verimi arttırır. Bu itibarla «herkes seyahat mı ediyor?» diye nasıl sorabilir?

Bendenizin şu anda malûmatı bu kadardır. Vekil Beyin izahatından sonra icabederse gene huzurunuzu işgal ederim.

REİS — Hikmet Bayur.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Komisyon adına konuşan arkadaşımızın sözlerini iyi anlamırsa şuraya varıyor. Tatil günlerinde işçiye yemek verilmeyecektir. Yani öteden beri iş günlerinde yemek verilmesi âdet olan yerlerde tatil günlerinde yemek verilmeyecektir.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Böyle bir şey söylemedim. Âdet ise yani o müessese çalışıyorsa verilecektir.

HİKMET BAYUR (Devamla) — Yine benim söylediğime geliyor, efendim. Bir işçi 6 gün çalışıyor. Her gün de yemek alıyor. Tatil gününde gündelik verilecek ama yemek verilmeyecek. Encümen bunu söylüyor. Bu haksızlıktır. Gündelikle yemek bir kül teşkil etmektedir. İkisi birden gerçek gündeliği teşkil eder. Bir işçi gayet 7 lira yevmiye alıyorsa bunun - yemekli ise - 5 lirası esas gündelik, 2 lirası yemek parasıdır. Bu bakımdan tatil günlerinde gündelik verir de yemek parasını vermezsek işçi mağdur olur. Bu yanlış bir iştir. Dolayısıyla bu kanunun âdilâne ve mâkul tatbik edilmesi için tatil günlerinde dahi çalışma günlerinde mütadolan yemeğin veya yemek parasının da verilmesi lâzımdır. Bunun için bir önerge veriyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ MÜMTAZ TARHAN (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, Hürriyet Partisi Sözcüsünün ve salâhiyetli arkadaşlarının şahsı namına buradaki konuşmaları insana şöyle bir kanaat hâsil ettiriyor :

Bu yevmiyeleri yarımdan tamama iblâğ edersek yevmiyeler fiyata tesir eder, hayat pahalılığı bu suretle artar. Böyle bir mülâhaza ile bunu yapmıyalım mı demek istiyorlar? Sarahatle ifade etmiyorlar (Soldan, bravo sesleri) Üstü kapalı ifade ediyorlar. İçleri bu kanununun aleyhinde, (Soldan, bravo sesleri) dilleri bu kanunun lehindedir. Bundan bir şey umuyorlar. Kendilerini sevdirmek gayesiyle içlerindeki sesi dile getirmiyorlar. Dönüp dolaşıp bir türlü söylemek istemedikleri hakikat şudur :

HASAN KANGAL (Tokad) — Vekil değil, kâhin...

ÇALIŞMA VEKİLİ MÜMTAZ TARHAN (Devamla) — Biz evvelâ insani olarak bütün bir hafta yorulan, didinen bir işçinin istirahat ihtiyacı vardır diye düşündük. İstirahat eden bir işçinin yarım yevmiye alması kendisini müteessir eder. O gün bütün ihtiyaçlarını gidermek zorunda olduğu halde vaktiyle onu yevmiyeden mahrum bırakmak veya yarım yevmiye vermek doğru değildir. İnsani olarak ve birçok devletlerde olduğu gibi bir iyilik olsun diye bunu teklif etmiş bulunuyoruz. İşçi eğer yarım yevmiye alır veya hiç yevmiye almazsa Pazar günü dahi çalışarak çoluğunun çocuğunun gıdasını temin etmek ıstırarında kalır. Bundan dolayı bünyesi

zayıflar, iktisadi ve fizyolojik kabiliyeti azalır, randımanı düşer. Biz bu kanunla fiyatların yükseleceğine inanmıyoruz, büyük bir huzur içinde bir günün kendisine sağlayacağı yeni hamle ile işine dönen bir işçinin randımanının artacağını, randımanın artması neticesi de maliyetin düşeceğini düşünmek mümkündür. Kendilerinin bu mevzuu, işçi ücretlerinin maliyete yapacağı inikâs sebebiyle, maliyetin yükseleceğini ima etmek suretiyle âdeta bu kanuna muarız olduklarını böylece gizli olarak ifade ve beyan etmeleri yersizdir.

Saniyen; işçi ücretleri meselesi, memur maaşları gibi değildir. İşçiler bugün ücret mevzuunda toplu iş ihtilâfı yaratmak imkânlarına sahiptirler. Binaenaleyh memlekette hayat standardının yükselmesiyle paralel olarak her işçi, ücretinin artırılması yolunda ihtilâf çıkarabilir ve bunu mercilere intikal ettirebilir.

Diğer taraftan asgari ücret tarifesi vardır. Bunlar salâhiyetli komite ve komisyonlarda tetkik edilir ve karara bağlanır. Nitekim Hükümet bu asgari ücret mevzuunu ele almış ve birçok şehir ve kasabalarımızda ve iş kollarında asgari ücreti tesbit etmiş bulunmaktadır. Bunun yanında, asgari ücretin Türkiye çapında şümullendirilmesi yolunda tetkiklerimizi de bitirmek üzereyiz. Ümid ediyoruz ki tetkiklerimizi pek yakında bitirmek ve bütün şehir ve kasabalarımızda ve bütün iş kollarında asgari ücreti tesbit etmek imkânını elde edeceğiz.

Ücret meselesinin diğer maliyet fiyatlarına müessir olan hammadde, nakliye ücretleri ve saire ile beraber mütalâa etmek mümkündür. Şimdi bunları bir tarafa bırakıp işçiler lehine bir yevmiye kanunu dolayısıyla böyle birtakım iddiaları ileri sürmek ve mevzuu kartopu gibi büyülterek politika polemîği yapmak doğru değildir. Bir pazar yevmiyesinin tama iblâğı münasebetiyle mevzu bir istismar konusu yapılmamalıdır. Açık olarak derler ki bu kanun yerinde değildir, eşya fiyatlarını yükseltecektir, bunu dillerinin altında gevelemesinler, açık söylesinler. (Soldan, bravo sesleri, alkışlar)

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Söz rica ediyorum.

REİS — Sıramız değildir, efendim.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Grup adına her zaman konuşulur.

REİS — Demin «buyurun» dedim, arkadaşım grup adına konuşacak dediniz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Demin Reisvekili olarak arkadaşım konuşacak dedim. Grup adına konuşabilirlerdi. Şimdi ben rica ediyorum.

REİS — Buyurun.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar...

TEVFIK İLERİ (Samsun) — Bir insan muhtelif sıfatlarla arka arkaya konuşamaz...

PERTEV ARAT (İzmir) — Seksen sıfatla konuşulmaz...

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Tevfik Beyefendi, nizamnamenin verdiği hakkı, Reisin yerine geçerek kullanmak istiyorsanız, lütfederler arkadaşlarımız, siz gelir söz vermezsiniz. Orada bulunduğunuz müddetçe söz alıp konuşmanız lâzım. (Soldan, gürültüler)

Şimdi arkadaşlar, eğer...

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Kastamonu) — Bir sıfatla konuşabilirsiniz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Süleyman Bey, Cebeci çayırında düdük çalmıyorum, gelir burada konuşursun. (Soldan, gürültüler) («Fikir yalnız sende mi?» sesleri)

Size hitabetmiyorum, avukatı mısınız?

Şimdi muhterem arkadaşlar, şu müzakereler bütün bu meseleleri, deminki konuşmasından sonra Muhterem Çalışma Vekilinden daha iyi bildiğini temaslarımın müşahade etmiş olduğum Türk işçisi huzurunda cereyan etmemiş olsaydı, hakikaten Çalışma Vekili, bu konuşmasında muzafer çıktığını iddia edebilirdi. Bir kere Hürriyet Partisinin içi başka, dışı başka sözüne karşı diyeceğim ki, Dördüncü Menderes Kabinesinin programında vadettiği ile icraatını kıyaslamak ve bunun mukayesesini yaparsa, böylece vâ'di ile icraatının ayrı olduğunu kendisi de hakikaten teslim edecektir.

Şimdi gelelim meseleye:

Muhterem arkadaşlar, ücret, maliyette bir unsur olmakla beraber, hafta tatili yevmiyesinin yarımından bire çıkarılmasının maliyet unsuruna tesir edeceği bedihidir, bunu kimse inkâr etmez. Türk işçisi de inkâr etmez. Fakat tatil gününde işçi, demin de arkadaşımızın ifade ettikleri şekilde, tam gıda alır, istirahatini edebilir, gezer ve eğlenirse bu hal onun verimine müspet tesir eder. Randuman yükselir. Ücretinin

artması ile işçiden alınan yüksek randuman bunu telâfi eder ve geçer.

Demın arkadaşımızın ifade ettiğinin doğru olduğunu ben de söylüyorum. Bu bakımdan üzerinde durulan mesele bu husus değildir. Lûtfedip vekil bey ufkunu genişletsin, işçinin almakta olduğu malların fiyatları bugün de müşahede ettiğimiz gibi mütemadiyen yükseliş seyri içinde devam ederse eline geçen ücretin bu fiyat tereffüü ile makûsen mütenasibolarak kalması tabiidir. Demın arz ettim, ayda 300 lira alan bir kimsenin satınaldığı bir malın fiyatının 100 liradan 150 liraya yükselmesi halinde bu kimsenin geliri % 50 düşecektir. Bu açıktır. Bu herkeşin bildiği hakikati hiç kimsenin bilmediği bir mevzu imiş gibi, başka bir mesele olarak göstermek istemeye ne lüzum var? Herkes şahsi fikirlerini söyleyecektir. Şimdi ben hakikaten ücretin artırılması maksadına mâtufl telâkki edilmesi lâzımgelen bir fiyat politikası hakkında tenevvür etmek veya bu politikanın behemehâl müstakar bir fiyat politikası olması lâzımdır, diye bir beyanda bulunursam bunun bir maksadı mahsusa atfetmeye ne lüzum var? Arkadaşlar huzurunuzda itiraf edelim ki, memleketimizde fiyat politikası takibedilmesi prensibi yanında ücretlerin ve gelirlerin artmasını muhibolaçak bir vergi politikası takibedilmeyecek olursa bu, bütün bu çalışmalardan beklediğimiz maksattan bizi uzaklaştırır, çok geride kalırız.

Nitekim, asgari geçim indiriminin yüzde yüze çıkarılması hakkındaki Hürriyet Partili arkadaşlarımızdan Ekrem Alican'ın teklifi, hükümetin yüzde elli olması hakkındaki teklifine rağmen komisyondaki arkadaşlar hükümetin teklifini reddetmişler ve arkadaşımız Ekrem Alican'ın yüzde yüz artırılması hakkındaki teklifine iltihak etmişlerdir. Neden? Çünkü memleketteki fiyatların seyri yüzde elli artırmanın, maksadın elde edilmesine müsait görülmemiş ve bu haddin mümkün olduğu kadar yüksekçe bir hadde iblâğ edilmesini uygun bulmuştur da ondan.

Şimdi her tarafta bir Meclis parti grubu bu şekilde çalışmakta iken - lûtfen söylesinler belki bir düşünceleri vardır - Muhterem Çalışma Vekilinin, yapıcı bir çalışma içerisinde illâ bir maksat aramasını, hakikaten sadece ve sadece hükümetin şu âna kadar bir fiyat politikası olmaması keyfiyetiyle izah ediyor ve bunu huzu-

runuzda hükümetin bir fiyat politikası olmadığı - geniş mânada, tarifeler dâhil - şeklinde tesbit ediyoruz. Mâruzatım budur.

REİS — Şevki Hasirci.

ŞEVKİ HASIRCI (Bilecik) — Muhterem arkadaşlar; partimiz iktidara geçtiği günden itibaren hükümetimiz işçi dâvalarına toptan el atmış, istihsale müessir, işçi lehine pek çok kararlar almış ve almakta devam etmektedir. Bunlardan bâzılarını müsaadenizle arz etmek isterim :

1. Ücretlerde 1950 ye nazaran % 50 ye yakın artışlar yapılmıştır.

2. İşçi meskenleri dâvası ciddiyetle ele alınmıştır.

3. Asgari ücret mevzuu ehemmiyetle üzerinde durulan bir mesele halindedir. Yabancı mütehasıslar bugün bu mevzu ile alâkalanmaktadır.

Hastalık, analık, sair işçi sigortaları mevzuları üzerinde esaslı çalışmalar hepimizin malûmunuzdur. Müstahsıl, gayrımüstahsıl farkı gözetmeksizin pirim bütün işçilere tatbik edilmektedir. Bu seneden itibaren bu usul de kabul edilmiştir. Bu yüzdendir ki, sanayiimizin bünyesinde gayet verimli gelişmeler olmuştur. Bilhassa tekstil sanayiinde fedakâr Türk işçileri makine kullanmada Avrupa vasatisinin yanına ulaşmış, hattâ bâzi fabrikalarımızda daha ileriye geçmiştir. Bu sebeple, bu zamlar maliyete çok az müessir olmuşlardır. Bu kanun, işçilerimizin çalışmasında büyük bir teşvik faktörü olacaktır. İlk günden beri bütün memleket dâvalarına olduğu gibi işçi dâvalarına da büyük ehemmiyet veren iktidarımıza ve bu kanunu getiren hükümete, teşekkürlerimi arz ederken bunu diğer teşebbüslerin takibetmesini ve bu kanunun kabul edilmesini hepimizden istirham ederim.

REİS — Encümen.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Efendim; evvelâ Hikmet Bayur arkadaşımıza evap vereyim. Hikmet Bayur arkadaşımız umumiyetle böyle garip şeyler getiriyor kürsüye.

Şimdi; işçiye hafta tatili günlerinde ve genel tatil günlerinde tam yevmiye verilmesi hakkındaki kanun lâyihası, 5837 sayılı Kanunun bâzi maddelerini tadil eden bir lâyihadır. Bah-

setmek istedikleri yemek bedeli akdi bir vecibedir. İş verenler işçilerine öğle yemeği vermektedirler. Binaenaleyh verdikleri önerenin bu mevzuda bir rolü olmasa gerektir.

Diğer taraftan; yine kendilerini tenvir edelim, şayet bir iş yerinde vardiyada işçi tatil gününde çalışıyorsa çalışmayan işçiler de çalışan işçiler gibi ücretini alacaktır. Çünkü bu, akdidir. Yevmiyesini, ücretini alıyor, yemek veriliyor. Diğer işçiler yanında ona da veriliyor. Demin de söyledim, iş yeri yemek veren bir yer değilse hafta tatili dolayısıyla ücreti elbette verecektir.

Diğer taraftan Fethi Çelikbaş arkadaşımıza kısaca cevap vereceğim. Elbette işçi ücreti fiyatın bir unsurudur, fiyat teşekkülünde bir unsurdur. Ama bu kanunda hâkim olan unsur, işçiyi daha iyi bir vaziyete getirmektir. Muhakkak ki işçi ücretleri dolayısıyla fiyatlar da tahvül eder. Veya aksi ifade ile fiyatlar tereffü ettikçe işçi ücretleri de bu tereffüü aynı hızla takibetmeye çalışır. Ama mevcut iş mevzuatımız muvacehesinde mütalâa edecek olursak bu tereffüler karşılıklı münakaşa mevzuu olduğu için fiyatların yükselme seyri içerisinde ücretlerin de artırılması mevzuu işçilere bir hak olarak ortaya çıkmaktadır. Bunu bugün iş mevzuatımız muvacehesinde işçiler alabilmektedirler. Binaenaleyh tekrar edeyim, bu kanunla derpiş etmek istediğimiz maksat ve gaye, fiyatlar yönünden mütalâa edilmemelidir. Sadece sosyal nizam bakımından ve işçilere yeni bir hamle hazırlamak zihniyetinden doğmaktadır.

Tekrar Hikmet Bayur arkadaşımın sualine döneyim. 5837 sayılı Kanunun 9 neu maddesi, hafta tatili mevzuunda işçilere nelerin verilip nelerin verilemeyeceğini sarahaten ifade etmektedir. Bu maddeyi okuyorum : «Fazla mesai karşılığı olarak alınan ücretler ve primlerle iş yerinin asli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işlerden dolayı alınan ücret, bir hafta tatili için verilen ücretlerin hesabında nazara alınmaz.»

Mâruzatımız bundan ibarettir.

REİS — Sadettin Yalım.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Çok aziz arkadaşlarım; Hürriyet Partisi arkadaşlarımın bilhassa bunun sözcüsü Fethi Çelikbaş'ın deh-

şetli telâş içinde olduğunu görüyorum. Bu telâş neden arkadaşlarım? Peşinen söylüyorum ki, Demokrat Parti iktidarımız millete verdiği vaatlerin, Türk köylüsüne ve Türk işçisine verdiği vaatlerin, bir tanesini daha bugün müspet olarak karara bağlayacaktır. Çünkü onlar istiyorlar ki, iktidarımız vaatlerini yerine getiremeyip işçiyi bâzı haklarından mahrum bırakmış olsun. Sonra da tabii bunu, bir politika oyunu yaparak istifade imkânlarını arasınlar. Bu asla mümkün olmayacaktır. (Soldan ve bilhassa sağdan şiddetli alkışlar).

Arkadaşlarım, gayet tâbiidir ki, bâzı insanlar karşısındakine muvaffakiyet ümidinin kalmadığını görünce işi şakaya vururlar. Bu arkadaşlarım da aynı vaziyet içinde, bugün bir milyona yakın işçi asgari 4 milyon çoluk çocuğu ile birlikte bizim kararlarımızı beklerken, bunu burada bir istismar vesilesi yapıyorlar. Şimdi ispat edeceğim. Türk milleti önünde şükrediyorum. İşte Sayın Fethi Çelikbaş, Hürriyet Partisi sözcüsü, eski İşletmeler Vekili, Adapazarı'nda bir fabrikada bulunan binlerce işçi ile konuşmadığı gibi, işçi dâvalarını, Muhterem Meclisinize intikal ettirmek lüzumunu dahi hissetmedi.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Yalan. İşçilerle konuştum.

SADETTİN YALIM (Devamla) — Aynen söylüyorum. Onu size iade ederim. Fabrika müdürü size, işçilerin önünde konuşun diye rica etti. Konuşmam işlerim var diye reddettiniz. Bugün aklınız başınıza geldi. (Sağdan, gürültüler) Çünkü dün yüzlerine bakmadığınız ve haklarını vermediğiniz Türk milletinin, Türk işçisinin haklarına iktidarımız bugün bir yenisini daha ekledi. Millî Korunma Kanununu çıkardınız. Muhalefet ettiler, fakat altının gramı 15 liraya indi ve bu Muhterem Meclis sayesinde ve Hükümet sayesinde....

Arkadaşlar ne demek istiyorsunuz? Bu millet kürsüsünden millet hakları aramırken politika oyunu yapamazsınız!... O sizin koskocaman levhalarınızla, içi boş kalan binalarınıza söyleyin.

Muhterem arkadaşlar, sizleri daha fazla işgal etmek istemiyorum. Biliyorum ki, Türk milletinin temelini teşkil eden, iktisadi politikamızın kurucuları olan işçilerimiz alınteri ile

haklarını alan Türk işçisi bunu bekliyor. Bir an evvel çıkmasını isteyen Türk işçisi bunu bekliyor.

Geçen gün Fethi Bey, böyle bir kanun müzakere edilirken salonda kimse yok, dedilerdi. Demin Sayın Hürriyet Partisi saflarında dokuz kişi vardı.

REİS — O söyledi, sen söyleme. (Gülüşmeler.)

SADATTİN YALIM (Devamla) — Arkadaşlar dokuz kişi olduğunu söyledikten sonra teker teker yerlerini almaya geldiler. Demek ki, içleri bu dâvayı zorlukla kabul ediyor. Çalışma Vekilinin söylediği gibi Türk işçisinin bir hakkının verilmesinden memnun değildirler. Türk milleti memnundur, memnun kalacaktır. Daima Allah milletimize büyük muvaffakiyetler versin. (Soldan, alkışlar)

REİS — Hüseyin Balık.

HÜSEYİN BALIK (Zonguldak) — Demokrat Parti hükümetleri işçi meselelerini iyi kavradı, imkânlar bulduğu takdirde söylediklerini yerine getireceği kanaatindeyiz. Zonguldak'ta ehemmiyetle ele alınması gereken bir mevzu vardır, o da Zonguldak'ta İktisat Müdürlüğü diye bir müessese vardır, bu müessese sahipsizdir. 1933 yılında bu müessese devlet hizmetine geçti, ondan sonra bu müessesenin sahibi kalmadı. Ana nizamnamesi orta yerdedir. Ocak içinde bir sosyal vaziyet var, bir de iktisadi vaziyet vardır. Sosyal vaziyetleri ve işçi vaziyetlerini müdafaa etmeye Çalışma Bakanlığı vazifeli, iktisat işleriyle de İktisat Vekâleti vazifelidir. İki seneden beri bu müessesenin nizamnamesinin tatbik edilemediğini görüyoruz. Krizu ve sair hâdiseler bunlardan ötürüdür. Ben bilhassa hükümetten ve Çalışma Vekilinden rica edeceğim, bu müesseseleri tekrar iade etsinler, ocakların altında devlet kontrolü bulunsun.

Ben şöyle bir şeye şahit oldum; Zonguldak'ta İşletmeler ve Çalışma vekilleri geldiklerinde, bu vekillerden birisi iş veren ve diğeri de iş alan oldukları halde biri birlerini kontrol etmemişlerdir ve hükümet tesanüdü hesabına Çalışma Vekili burada vazifesini yapmıyor. Bu hususa ehemmiyet verilmesini rica ederim.

Şunu da ilâve edeyim ki arkadaşlar, Zonguldak kömür işçiliği millî bir mesele olmasa orada çalışan vatandaşlardan bir tanesini aşağıya in-

dirmeye müsaade etmezsiniz, buna sıhhat teşkilâtı müsaade etmez. Çünkü aşağıda çalışan işçi kısa zamanda verem olmakta, hastalanmakta ve birçok tehlikelere mâruz bulunmaktadır. Dediğim gibi millî bir mevzu olmasa bu şartlar altında çalışmaya hükümet müsaade etmez, siz müsaade vermezsiniz.

Bu sebeple ben tekrar Çalışma Vekilinden rica ediyorum, bu müesseseyi yaşatsınlar ve bu müessesenin sıhhi şartlarını ve iş emniyetini sağlasınlar. Ricam bundan ibarettir.

REİS — Adnan Karaosmanoğlu.

ADNAN KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar, eğer Fethi Çelikbaş arkadaşımız, «Adnan Karaosmanoğlu da böyle söylüyor», demeseydi huzurunuzda söz almıyacaktım.

Hürriyet Partisinin - ki, bu parti bizim tenkid ve söz hürriyetini kabul etmeyen bir parti olduğumuzu öne sürmektedir - Meclis Grup Başkanı bir «ya» dememize dahi asabileşiyor ve önüne çıkan mebusa hart hurt hakaret etmeye başlıyor. Evvelki günün asabiyetini hâlâ hazmetmemiş ve o asabiyeti hâlâ devam etmektedir. O asabiyet içinde kürsüden Meclise ders verir şekilde konuşması sırasında elini kürsüye vurdu, Çalışma Bakanı politika öğrensin de öyle gelsin, dedi. Ben de «Ya!» dedim. Bunun üzerine Adnan Karaosmanoğlu da böyle söylerse diye cevap verdi. Çünkü kendisi Ekonomi ve Ticaret Bakanı olduğu zaman kendisiyle konuşurken daima kendisine şunu tavsiye ederdim; «Sen iktisat profesörüsün, bunu iyi bilirsin ama politika görüşünü de artırırsan o zaman muvaffak olursun». Şimdi «Ya..» deyince bundan muğber olup Adnan Karaosmanoğlu sen de mi diye bendenize hakaret etmek istedi.

Muhterem arkadaşlar, Hürriyet Partisi, söz hürriyetini kendisine bayrak diye çekmiş bir parti, bugün adım Karaosmanlı'dur diye sanki beni otomatikman o partiye bağlı, otomatikman o partiye gidecekmişim şeklinde, kendilerinin arkasında görmek isterler. Kendisi bilmelidir ki, babası şu partide, oğlu şu partide olabilir. Bunları izah edecek değiliz, ders verecek değiliz. Hakikaten bugün kendi partilerinin en büyük hürriyet olarak, tenkid ve söz hürriyeti diye meşale olarak ellerinde tuttukları düstur ve kaideler, kendi fikirlerine sığmamaktadır.

İktisadi meselelere gelince, iktisat profesörü değilim Fethi Çelikbaş burada politik bir hata yaptı, tekrar etmiyeceğim. Bir partinin başında bulunanlar, Türk milletinin politikman iktisadi durumunu bilmesi lâzımdır.

Dediler ki, «Türkiye'nin ekseriyeti dar gelirlidir.» Bütün konuşmalarına dikkat ettim, bu mevzu üzerindeki görüşlerini buna istinadettirdiler. Bildiğimize göre Türkiye'de 780 - 800 bin aemele ve işçi vardır. Bunun haricinde 300 - 400 bin arasında, memur vardır ki, bu suretle dar gelirlielerin yekûnu aşağı-yukarı biraz kabartalım, bir buçuk milyonu geçemez. Binaenaleyh Çelikbaş arkadaşımızın bütün iktisadi meselelerdeki görüşü sakattır.

Mâruzatım bu kadardır, arkadaşlarım. (Soldan, şiddetli alkışlar).

REİS — Hayrettin Erkmen.

HAYRETTİN ERKMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım; Çelikbaş arkadaşımız konuşmalarını yapıcı olarak vasıflandırdılar. Müsaade ederlerse bu konuşmalarının yapıcı vasıfta olup olmadığını beraberce gözden geçirelim.

Sözlerime başlarken arkadaşlar, dünkü ekseriyetle bugünkü ekseriyeti mukayese etmekte fayda vardır. Konuşmalarında yapıcılığı ben bulamadım, kendileri izah ederlerse bulmakta faydalı olurlar.

Ama şu işaretteki mâna da sadece politiktir ve yapıcılıktan tamamen uzaktır, bu, izahattan müstağni bir keyfiyettir.

Arkadaşlar, kanunların kabulü Nizamnameye göre muayyen nisaba bağlıdır. Eğer bir kanunun kabulünde nisap teessüs etmemişse o lâyiha kanunlaşmaz. Bir lâyihamın kabulüne iştirak eden mebus sayısına göre mi kanunlar kıymet taşır? Bu nasıl mülâhaza? Bunun tamamen politik bir mülâhaza olduğunu ifade etmeye mecburum. Arkadaşım beni mâzur görsün. (Soldan, bravo sesleri) Bunun arkasından Fethi Çelikbaş «Hükümetin bir fiyat politikası var mı?» Diyor. Fiyat politikasından bahsederken ilk hatıra gelecek şey şu oluyor. Yani biz bu iş fiyat politikası ile kabili teliftir dediğimiz zaman, kendileri yapacağımız zammın maliyetleri tahammülün fevkinde yükseltir, acaba bu maliyet haddinin şu zamma tahammülü var mıdır? «Sualiyile karşımıza çıktılar. Daha doğrusu konuşmalarından ilk akla gelen ihtimal bu olduğu için haklı olarak Çalışma Vekili arka-

daşım bu noktadan mevzuu ele aldı ve böyle mütalâa edilirse bir ücret zammı maliyeti yükseltir. Binaenaleyh bu zammı yapmayın gibi bir netice çıkarmaya mecbur kalacağım» dedi.

Hakikaten itiraf edeyim ki, ben de Çelikbaş arkadaşımı dinlerken sözlerinin arkasından, fiyat politikası icabı olarak bu zam yapılabilecekse bunu bize hükümet izah etsin, eğer yapılamıyacaksa kabul etmiyelim, gibi bir teklif bekledim. Fakat arkadaşımız bu tezada düşmediler, politika manevra yapmak maksadiyle kabul buyurdular ve hemen fiyat politikasının ikinci vechesini ele aldılar, hükümetin bir fiyat politikası var mıdır, yok mudur?

Hakikaten Fethi Çelikbaş arkadaşımdan başkası bu meseleyi vaz'etseydi dikkatle dinlemeye ve acaba var mı, yok mu, diye insanı düşünmeye sevk edebilirdi. Ama çok sevdiğim arkadaşım; Hükümetin fiyat politikası zatiâlinizin takibettiği fiyat politikasıdır. O zaman var idiyse bugün de vardır. Bugün yok ise zatiâliniz de mesulsünüz, fiyat politikası olmıyan bir ticaret vekili olarak.

TURHAN GÜNEŞ (Kocaeli) — Kabine değişti, yeni program geldi.

HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Arz edeyim; ona da cevap vereyim. Kabine değişti, fakat yeni Hükümet programında fiyat politikasında herhangi bir değişikliğe dair hüküm yoktur. Olmadığını da sizlerin, muhterem muhaliflerimizin buradaki vâkı konuşmalarıyla tesbit etmek mümkündür. O zamanki fiyat politikası bu zamanki fiyat politikasıdır. Bugün fiyat politikası yok deniyorsa, eğer mâkul olmak, mantık çerçevesi içinde kalmak mecburiyeti hepimiz için vâritse bu takdirde Çelikbaş'ın fiyat politikasız bir Ticaret Vekâleti ifa ettiğini kabul etmek lâzımdır. İkinci konuşmasında arkadaşım fikrini tavzih etti ve dedi ki: «Ben fiyat politikasından bahsederken satınalma gücünün ve reel ücretlerin göz önünde bulunması lâzımgeldiğini ifade ettim.» Eğer böyle bir tavzih yapmak istemişlerse onu da eksik yaptılar. Çünkü, satınalma gücü mütalâa edilirken, ücretlerin fiyatlarla müştereken mütalâa edilmesi icabeder. Arkadaşımın beyanından anlamak lâzımgelir ki, fiyatlar başını almış gitmektedir, ücretler donmuş kalmıştır. Hayır, arkadaşlar, öyle değildir. Ücretlerin, fiyatları ne nispette takibedebildiği, bir mütalâa mevzu-

udur. Arkadaşım gelirler, burada derler ki; «Fiyatlar şu dereceye yükselmiştir, fakat ücretler bunu takibedememiştir.» Bunu burada müdafaa ederler. Bunu söylemeksizin; «Acaba ücretler bugün işçiye rahat geçinme imkânını sağlayacak seviyede midir?» denilemez. Kendisinin de ücretlerin fiyatları takibettiği seyri göz önünde tuttuğunu ifade edeyim. Bu seyrin, fiyat seyrinin çok üstünde olduğunu da kendisiyle beraber müdafaa ettiğimiz Demokrat Partinin icraatının beyaz kitabında mevcudolduğunu ifade edeyim.

SAĞDAN BİR MEBUS — Doğru mu?

HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Doğru, efendim.

REİS — Rica ederim sualli cevaplı konuşmayın.

HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Efendim; evvelâ şunu ifade edeyim. İşçi ücretleri için 1950 senesini mebde alacağım, 1950 senesinden bu tarafa mukayesede mebde bu seneye olacaktır. (Sağdan; «ondan evvel de vardı», sesleri) Ondan evvel de vardı. Onu da mebde alırız. Meselâ 1946 senesini de mebde alırız. 1950 den bu yana ücretler vasati yüzde 66 nispetinde yükselmiştir. 1955 rakamlarına göre 1950 - 1955 devresinde vasati ücret tereffüü yüzde 65 ilâ 66 ya yakın bir seviyeye varmıştı. Binaenaleyh ücretleri hayat pahalılığı muvacehesinde, fiyatlar muvacehesinde münakaşa ederken; onların satınalma güçlerini, reel vaziyetlerini meydana çıkarmak isterken bu hususu da nazarı itibara almak elbette ki dürüst bir mütalâa serdi için lâzımdır.

Şimdi arkadaşım dedi ki; «Ücretler mademki yükselmiştir, niçin artırma yapıyorsunuz?» Arkadaşlar, hükümetlerin vazifesi her sınıftan, her zümreden vatandaşların hayat seviyelerinin yükselmesine çalışmak; daha rahat yaşamalarını temin edecek şartları meydana getirmek ve onların gelirlerine inkişaf seyri vermektir. Bugün işçilerin aldıkları ücretler bakımından dünle mukayesesinde mesut bir vâkıa karşısında bulunmamıza rağmen bu, ücretlerin bugünkü seviyesinde kalmasına, dondurulmasına bir sebep teşkil etmez. Ücretlere gerekli zamlar yapılmalıdır. Yapılan her gerekli zam mutlaka işçilerin mesaisinde, randumanında inikâsını bulacaktır. Yeni zamlara bu bakımdan im-

kân vermelidir. Bilmem kavriyabildiniz mi? (Sağdan, anlıyamadık sesleri)

İşçi ücretleri, sade ücretleri değil yaşama şartları, emniyet şartları, teşkilâtlanma şartları, bir kelime ile vatandaş olma imkânı 1950 den bu tarafa rakamlarla ifade edilemeyecek kadar büyük inkişaflarla ilerlemiş ve bu hakikat Çelikbaş arkadaşımızla müştereken tarafımızdan ifade ve müdafaa olunmuştur.

Arkadaşlar, Türk işçisine yapılması gerekli hizmetlerin - Hikmet Bayur arkadaşımızın ifade ettiği gibi - her imkânda yapıldığı, Türk işçisinin hakkının bilindiği, teslim edildiği bir hakikattir. Türk işçisinin daha üst hayat şartlarına müstahak bulunduğu müştereken kabul edilmesi lâzımgelen bir hakikattir. Ve bunun ifadesi, politik çalışmalarda, politik rekabetlerde ve politik düşüncelerde değil, işçi mevzuunda hassasiyetin hâkim olmasındadır. Mâruzatım bundan ibarettir. (Bravo sesleri, alkışlar)

REİS — Takrirler var, okutuyorum efendim.

Yüksek Reisliğe

Müzakerenin kifayetinini oya vaz'ını rica ederim.

Zonguldak
Edibe Sayar

Yüksek Reisliğe

Müzakere kâfidir, maddelere geçilmesini arz ve teklif ederiz.

Kocaeli
Cemal Tüzün

Kocaeli
Sadettin Yahm

REİS — Takrirler aleyhinde Muammer Alakant.

MUAMMER ALAKANT (Manisa) — Efendim, kifayeti müzakere takrirleri verilmiş bulunuyor. Müzakere kâfi değildir. (Sadettin Yahm kahkaha ile güldü). Ne gülüyorsunuz beyefendi?

(Çünkü, Hürriyet Partisinin bu husustaki noktai nazarı, muhtelif hatipler tarafından tamamen tersine ele alınmış ve tamamen politik bir münakaşa mevzuu yapılmıştır. Müzakere kâfi değildir. Çünkü Hürriyet Partisinin, Hafta Tatili Kanununu memnuniyetle karşılamakta olduğu sarahaten Heyeti Umumiye tarafından anlaşılmamıştır. (Soldan, gürültüler)

REİS — Niçin gürültü yapıyorsunuz? Kifayet aleyhinde noktai nazarını serdedecek.

MUAMMER ALAKANT (Devamla) — Müzakere kâfi değildir. Kifayetin aleyhinde bulunuyorum. Müzakereler kâfi değildir. Çünkü Hürriyet Partisinin fikri müzakerelerin seyri içerisinde tamamen aksi mânada anlaşmıştır. (Soldan, gürültüler).

REİS — Rica ederim, gürültü etmeyin. Sükûtle dinleyin.

MUAMMER ALAKANT (Devamla) — Arkadaşlar; istediğiniz gibi konuştunuz. bir hafta Tatili Kanununun müzakeresinde mücadele eder gibi, Hürriyet Partisinin levhalarının büyük olduğunu, binalarının boş olduğunu söylediniz, kimse size müdahale etmedi. Niçin münakaşadan korkuyorsunuz? Korku aczin ifadesidir.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Söz istiyorum.

REİS — Sadettin Bey, takririn aleyhinde bir arkadaş konuştu. Size söz veremem, kürsüye neden geliyorsunuz?

SADETTİN YALIM (Devamla) — Takriri ben verdim, bunun için konuşacağım.

REİS — Olmaz, efendim. Kifayet takrirlerini okuduk. Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesi hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki 5837 sayılı Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 1. — İş Kanununun uygulanmakta olduğu işyerlerinde haftanın tatilden evvelki günlerinde devamlı olarak çalışmış olan işçilere çalışılmıyan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın bir yevmiye tutarından ücret ödenir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aynı kanunun 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 3. — İş Kanununa tâbi olan işyerlerinde çalışan işçilere, 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile bu kanuna ek 3466 sayılı Kanunda yazılı bulunan genel tatil günlerinde çalışmadıkları takdirde bir iş karşılığı olmaksızın o güne ait ücretleri tam olarak, tatil yapmıyarak çalıştıkları takdirde ise çalıştıkları bu günlere ait ücretleri bir misli fazlasıyla ödenir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Aynı kanunun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 4. — Devletin idare ve murakabesi altında bulunan veya devlet nam ve hesabına işleyip de Millî Savunma ile alâkadar olan müesseselerde Hafta Tatili Kanununun 7 nci maddesine göre yılda 15 hafta müddetle hafta tatilinden istisna edilen işçiler de çalıştıkları hafta tatili günü için bir misli tutarında fazla ücret alırlar.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

MADDE 4. — Aynı kanunun 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 5. — Hafta Tatili Kanununun 4 ncü, 5 nci ve 6 ncü maddeleri gereğince hafta tatili günü çalışan işçilere de hafta arasında verilecek tatil günü için o güne ait gündelikleri tam olarak ve bir iş karşılığı olmaksızın ödenir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hikmet Bayur arkadaşımızın, altıncı madde olarak teklif ettiği sıra olarak buraya rasgeliyor. Okuyoruz, efendim.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanunun 5 nci maddesinden sonra ilişik maddenin 6 ncü madde olarak ilişik metnin eklenmesini öneririm.

Manisa
H. Bayur

MADDE 6. — Yukardaki 1, 2, 3, 4 ve 5 nci maddeler gereğince tatil günleri tam gündelik alacak olan işçilere, eğer öteden beri yemek verilmekte ise tatil günü dahi yemek verilir.

REİS — Komisyon iltihak ediyor mu?

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Hayır efendim.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Sayın arkadaşlar, bir kelime söylemek istiyorum. Encümen adına konuşan arkadaşımız, umumiyetle bu vaziyette olan arkadaşımız sözleri daha tartışılı konuşurlarsa iyi olur. (Garip) falan gibi bir şey kulağıma, geldi. Seçim çevremin işçilerinin bir isteğini buraya getiriyorum. Bir iki ay evvel resmî makamlara aksettirdim, şimdi de bu kanun dolayısıyla Meclise aksettiriyorum. Kabul edersiniz, etmezsiniz. Garip gibi sözler sarf edilmese iyi olur.

REİS — Enteresan, diyecekti.

Suat Başol.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar, (Soldan, yaşa işçi babası, sesleri) kifayeti müzakere takriri verildiği için kanunun tümü üzerinde konuşamadım, sonunda konuşacağım.

Hikmet Bayur arkadaşımızın buraya aksettirdiği yemek meselesi İktisadi Devlet Teşekküllerinde halledilmiş durumdadır. Ereğli Kömürleri ve madenler işletmelerinden bahsettiler. Ereğli kömürleri, Soma ve Garb Linyitlerinde ki, o da ötekinin amcası oğludur, yeraltı ve yerüstü işçileri muntazaman yemek yemektedirler. Bu itibarla ayrıca kanuna böyle bir madde konmasına lüzum ve ihtiyaç yoktur.

Muhterem arkadaşlar, Hikmet Bayur arkadaşına şunu da arz edeyim, hâfızalarına iyice nakşetsinler, hâtıra olarak saklasınlar. Dünya Sağlık Teşkilâtının Başhekimi Türkiye'ye gelmişti. Bunu Bütçe Encümeni müzakereleri sırasında arz etmiştim, tekrarından zevk duyduğum için yine de arz edeceğim. İngilizceden tercüme edilmiştir, aslı Etibank Ereğli Kömürleri İşletmesindedir ve bir nüshası da İşletmeler Vekâletindedir. Bu zat diyor ki; Türkiye'yi doluştım, bütün sosyal tesisleri gözden geçirdim; hayran kaldım. Bu arada Ereğli Kömürleri İşletmesini gezdim. Türk işçisine Ereğli Kömür İşletmelerinin lâayık gördüğü sosyal tesisler karşısında hayranlığımı gizliyedim, Amerika'da öğretmekle mükellef olduğum bir konu-

yu öğrenmiş olarak memleketime dönüyorum, bu müessesenin elemanlarına candan teşekkür ediyorum, diyor. (Bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, bu rapor geldikten sonra İngiliz Parlâmento Heyeti Zonguldak'a gitti, ben de vazifeli olarak onlarla beraber gittim. Konuşuyoruz. Onlar işçilerinin durumundan iş vesair mevzulardan bahsediyorlar ve ben de dilimin döndüğü kadar durumumuzu izah ediyordum. Onlar daha fazla İngiliz mevzuatından bahsediyorlardı.

Muhterem arkadaşlar sevinçle ifade ediyorum ki, bizdeki sosyal tesisler, işçiye ufak tefek bahşedilen imkânların birçoğunu İngiltere işçisinde aslâ mevcut değilmiş.

İngiltere Parlâmento Heyeti Reisi aynı zamanda Demir - Çelik Sanayii idare heyeti reisi olan çok kıymetli ve aynı zamanda bu işin kompetanı olan zat Zonguldak'ta işçilere bir konferans verdi, ve bunları belirtti. Hal böyle iken, siyasi kanaat ve içtihatları ne olursa olsun, 780 000 Türk işçisi bugün Devlet İktisadi Teşekküllerinde ve devlet sektöründe vazife görmektedir.

Yine bir Amerika'lı mütehasısın dediği gibi, işçisini sevindirmiyen millet, endüstride yükselemez. Demokrat Parti iktidarı olarak, milletvekilleri olarak, Büyük Millet Meclisi üyeleri olarak Türk İşçisine sağlanan her menfaatte bizim sevgimiz, heyecanımız mündemictir. Türk İşçisine hizmet etmek bizim namus borcumuzdur arkadaşlar. (Alkışlar)

REİS — Hikmet Bayur.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Sayın arkadaşlar, yine iş değiştiriliyor Ben demedim ki, yemek verilmiyor. İşçilere çalıştıkları gün yemek veriliyor, tatil günü verilmiyor. Tatil günü ücretlerini veriyoruz, yemek de bu ücrete dâhildir, yemek de verilsin diyorum. Ben Soma'dan bahsediyorum, Soma'da tatil günü işçiye yemek verilmemektedir, verilsin istiyorum. Kabul edilir veya edilmez. Bu hususu buraya getirmeye kendimi görevli gördüm, çünkü oradaki işçiler istiyorlar ve istemektedirler.

REİS — Encümen.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Efendim, Sayın Hikmet Bayur arkadaşımız mutlaka benim dediğim olsun diye ısrar ediyor.

Yemek mevzuu, mer'î mevzuatımıza göre iş veren için kanuni bir vecibe değildir, sadece bir akde müstenittir. Her müessesede iş veren ile işçi arasında teessüs etmiş olan vaziyete göre bu devam edip gitmektedir.

Suat Başol arkadaşımızın da işaret ettikleri vechile bu mevzu günden güne iyiye gitmektedir.

Şimdi kanunun tâdili mahiyetinde olan bu lâyhada böyle bir şeyi kabul etmekle kanuni bir vecibe haline sokmuş bulunacağız. Arkadaşımıza dedim 5837 sayılı Kanunun 9 ncu maddesini okudum. Binaenaleyh dokuzuncu maddeye zıt bir hüküm nasıl koyarız?

HİKMET BAYUR (Manisa) — Kanunda değişiklik yapıyoruz, niçin olmasın?

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Ayrı bir teklif getirirsiniz, encümenlerden geçer, heyeti umumiyeye arz edilir, münakaşa ve müzakere edilir kabul edilirse kanunlaşır.

REİS — Encümen olarak iştirak etmiyorsunuz değil mi efendim?

MEHMET ÜNALDI — Etmiyoruz efendim.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Ben zaten bunu istiyordum.

REİS — Cemal Kıpçak.

CEMAL KIPÇAK (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar, işçiye yemek verilmesi kanuni bir icap değildir. Bu kanun mahiyetinde, kanun olarak iş verene vazife halinde intikal etmemiştir. İşçiye yemek vermek mevzuu, ücret meyânında mütalâa edilen ve bilhassa devlet işletmelerinde sosyal icabın teessüsü dolayısıyla güzel bir adettir. Bendeniz burada Hikmet Bayur arkadaşımızın noktai nazarını zapta geçirmek suretiyle kendi temennisi olan bir aksaklığın giderilmesinden ibaret olduğu kanaatindeyim.

Mesele şu : Yemek meselesi, ücret bünyesinde mütalâa edilebilir. İşçiye yemek veren müessese, işçiye yemek verdiği zaman maliyetine ilâve yapması lâzımdır.

Şimdi yemek vermiyen müessese ücret verdiği zaman bu ücret içerisinde zımnen yemek ücreti de dâhil bulunur. Yemek veren müessese, verdiği ücret dâhilinde yemek ücreti de mündemiç olduğuna göre eğer tatil günü istisnaen işçi çalışmıyor diye yemek vermezse kendisine verilecek ücret ne şekilde olacaktır? Komisyon bunu tavzih ederse o zaman işçinin de hakkı verilmış olur. Meselâ bir müessese işçisine yemekli dört lira yevmiye veriyorsa o yevmiye yemekle bera-

ber 5,5 liraya çıkıyor demektir. Meselâ Pazar günü tatil olduğu için yemek vermiyorsa bunun tam yevmiyesini dört lira olarak mı verecektir, beş buçuk lira olarak mı verecektir? Bu hususu komisyonun tavzihi yerinde olur, komisyon bunu tavzih etsin mesele hallölünür ve zannederin ki o şekilde işçi de hakkını almış olur.

REİS — Encümen.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar, işçisine yemek veren müesseseler, bunu ancak vardiye işçisine, çalıştığı zamanlarda yani iş yerinin çalıştığı zamanlarda çalışan işçilerine verir. Ve işçilerinin ücretini de yemek vermesine veya vermemesine göre ayarlar. Şimdi yemek vardiye işçisine verildiğine göre çalışmadığı zaman da işçisine ayrıca yemek vermek mecburiyeti iş verene tahmil edilmez. Ancak müessese isterse işçisine çalışmadığı günde verdiği yemeğin bedelini hesaplar, çalışmadığı günlerde bu kanun hükümlerine göre ücrete ilâve edebilir. Ancak bunu bir mecburiyet diye getiremeyiz.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Bir soru ; şimdiye kadar yarım yevmiye verirken yemek hesabediliyor muydu, edilmiyor muydu?

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Şimdiye kadar edilene de oluyordu, edilmiyeni de. Bunu burada izah ettik, dedik ki ; bu akdi bir vecibedir. Müessesenin işçisine karşı olan bağlılığı, sempatisi, iktisadi bağlılığı, neyse bu sebeplerden dolayı verileri de vardı, verilmiyeni de, vardı. Bunun, munhasıran bu mevzu için mütalâa edilmesi icabeden bir mesele olmadığı kanaatindeyiz.

REİS — Naci Kurt.

NACİ KURT (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım ; yemek mevzuunu bugün müzakere ettiğimiz kanunla müşterek mütalâa etmek suretiyle müzakereye ithal etmemize imkân yoktur. Yemek mevzuu, her müessesenin kendi iş bünyesine taallük eden bir husustur. Bunlar, mevcut iş yönetmeliklerine bir kayıt koymak suretiyle tahakkuk ettirilmiş ve müktesep hak halini almış olabilir. Binaenaleyh, işçi aylık alıyorsa bunu 26 ya taksim etmek suretiyle pazar yevmiyesine düşen miktar elde edilebilir. Haftalık alıyorsa gene bu çeşit bir hesapla pazar yevmiyesi bulunabilir. Bu sebeplerle, bunu yemek ücreti, şu veya bu şekilde munzam ücret ile birlikte mütalâa etmek imkânsızdır. 5837

sayılı Kanunun bugüne kadar tatbik safahatında böyle bir ihtilâfa düşülmediğine göre, bugüne kadar verilmekte olan yarım yevmiyenin tama iblâğını derpiş eden bu kanundan sonra da hiçbir aksaklık tevli-detmiyeceğini arz ederim.

REİS — Suat Başol.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar; Naci Bey arkadaşımız izah etti; bu yemek işinin bu kanunla alâkası yok. Bu, yemek verme işi 1940 senesinden beri devam eden ve gittikçe artan bir iştir. Her fabrika, her müessesese yevmiyeli ve ücretli işçilerine yemek vermektedir. Vermekte devam edecektir. Binaenaleyh bu yemek verme işini bu kanunun şümulüne ithal edilmesi hatalıdır. Esasen fabrikalar, müesseseler işçilerinin randımanını artırmak için onlara yemek vermektedirler. Bundan asla nükûl etmiyeceklerdir.

REİS — Efendim, Hikmet Bayur arkadaşımızın takriri okundu, reylerinize arz ediyorum. Takririn nazara alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Takrir nazara alınmamıştır.

MADDE 5. — Aynı kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. — Saat veya parça hesabıyla veya götürü olarak çalışılan işlerde hafta tatili için ödenecek ücret, o hafta zarfında kazanılan ücretin aynı hafta içinde çalışılan iş günlerine taksiminden elde edilecek miktardır.

Hafta, 15 gün veya ay hesabıyla ücret alarak çalışan işçilere hafta tatilleri için ödenecek ücret beher çalışma gününe tekabül eden ücrettir.

REİS — Buyurun, Encümen.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar, lâyiha'nın 7 nci maddesinin ikinci bendinde, «Hafta, 15 gün veya ay hesabıyla ücret olarak..» denilmektedir. Bu, «...Hafta, 15 gün veya ay hesabıyla ücret alarak...» şeklinde olacaktır. Yani «olarak» kelimesi «alarak» şeklinde olacaktır. Tashih ederiz.

REİS — Zaten biz doğru okumuştuk.

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Bir de efendim «ve her» ibaresi vardır. Onu da «beher» olarak tashih ediyoruz.

REİS — Efendim, zaten tashihli şekliyle okuduk.

Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Söz isteyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın tümü üzerinde lehte söz Fethi Çelikbaş'ındır. (Soldan, lehte mi sesleri)

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Çok muhterem arkadaşlarım, hamdolsun kanunun lehte konuşur olmak peşinen lehinde olduğumuza sizleri inandırmış bulunuyor. (Gülüşmeler).

Şimdi müsaade ederseniz politik manevralar ve saire diye konuşmalarımızı tavsif eden arkadaşlara karşı Hürriyet Partisi'nin Nazilli'de yaptığı mitingten sonra fabrikadaki işçi ücretlerine memnuniyetimizi mucibolan zammın yapılmış olduğunu işaretle yetineceğiz. (Soldan, «6 ay evvel yapıldı o», «senin mitinginden değil» sesleri)

Şimdi bu noktada da vuzuha varmak lâzımdır. Eğer politikadan murat; vatandaşlar, partilerin kendi fikriyatını kendi programına toplamaksa, taraftar kazanmaya çalışmaları ve elbette ki bunu her parti yapacaktır. Bundan şüphemiz mi var? İktidar partileri icraatını beğendirerek, muvaffakiyet göstererek takdir kazanır; muhalefet partileri ise fikriyatını her vesile ile söyleyerek iktidar mı daha doğru düşünüyor, yoksa kendi fikirleri mi daha isabetlidir ve daha kabili tatbiktir, bunu gösterecektir.

Politikadan maksadınız bu ise, bu gayet tabiidir, bunu yadırgamanızın mânasını ben anlamam. Bu sebeple şimdi geliyorum, grupumuz adına konuşan Çıracıoğlu'nun noktayı nazarına.

REİS — Fethi Bey, izin verirseniz, Nizamnamenin 110 ncu maddesini hatırlatmak suretiyle tatbikat şeklini söyleyeyim: Lehte ve aleyte konuşmak için kürsüye gelen hatip arkadaşın, hangi mucip sebebe dayanarak arzusunu bildirmelerini kısaca izah şeklindedir. Girizgâhınızın gidişatında yanlışlık olduğunu gördüğüm için ifade ettim.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Şimdi niçin taraftarız, bunu anlatayım: Hakikaten tatil günleri işçiye normal mesai günlerinin men-

faatlerini sağlamak, ücretini vermek, ona her bakımdan istirahat anında, çalışma anındaki menfaatleri sağlamak imkânını tevlihdettiği için, bilâhara verimin artmasına müessirdir. Bu kanun lâyihası hakikaten tatil günlerinde dinlenme günlerinde, yevmiyenin mesai günleri ücretine iblâğı suretiyle çalışmadıkları zamanlarda dahi aynı imkânları temin suretiyle işçilerin daha geniş bir şevkle hafta başında mesaiye başlamaları ve netice itibariyle istihsalin yükselmesi, randımanın yükselmesini intacedecek bir keyfiyettir. Mesele böyle iken Çıracıoğlu arkadaşımız şu cümle ile temas etmişken mesele başka istikamete getirilmek istendi.

Üretlere aksedilmeyecek sebepler, dışında yükselen fiyatlara göre, ücretlerin bir türlü ayarlanamıyarak enflasyon yükünün işçilere tahmil edilmesine seyirci kalmaması âdaletsizliktir.

Bunun Muhterem Çalışma Vekilinin beyanlarıyla irtibatını bulmak mümkün değildir. İrtibatı yoktur. Bunu arz edeceğim. Üretlerden ileri gelmeyen bir fiyat tereffüü vardır; çünkü işletmeler ve fabrikalar çeşitli sebeplerden tam kapasite ile çalışmamaktadır. Tam rantabilite ile, kapasite ile bir fabrika çalışmıyorsa madde imkânsızlığı, emniyet stoklarının gayrikâfi oluşu, emniyetsizlik içinde bulunmak gibi sebepler yüzünden mamul fiyatlarının yükselmesi mukadderdir. Bu çeşit fiyat yükselişlerinde ücretin rolü nedir ki, Çalışma Vekili bu nokta üzerinde durmaktadır? Bugün Türkiye'de fabrikalarda mamul fiyatlarının yükselmesine tesir eden başlıca âmil dövizsizlik veya kömürsüzlük gibi, katiyen işçilere atfedilemeyecek sebepler yüzünden fiyatların devamlı yükselme temayülü göstermeleridir.

İşletmelerde değişmeyen bir kısım masraflar

sebebiyle tam kapasite ile çalışmaması yüzünden elbette malın fiyatı yükselir. İşletmelerin tam randımanla çalışması, tam verimli çalışmayı mümkün kılacak bütün tedbirlerin bir arada alınmasıyla mümkündür. Bugün memleketimizde böyle olmadığı ise meydandadır. Bu vesileden istifade ederek Çalışma Vekilinden temenni ederiz, fiyat politikası işçilerin reel geliriyle alâkalıdır.

Demin sevgili arkadaşım Hayrettin Erkmen'in bana yüklemek istediği şekilde fiyat politikasını bir vekâlet işi telâkki etmesin ve bunun bir hükümet meselesi olarak ele alınmasını sağlamaya çalışsın. Ve bunun işçi menfaatleri icabı olduğunu kabul etsin.

Türkiye'nin şartları bakımından, bilhassa devlet işletmelerinin mevcudiyeti ve bâzı münakalâtın devlet inhisarı altında olması gibi çeşitli sebeplerle bu politika fiyat politikası diğer memleketlerinkinden daha ziyade Türkiye'de bir hükümet politikası olarak ortadadır. Bu mevzudan istifade ederek Çalışma Vekâletinin bu mesele üzerinde dikkatini çekmeyi vazife biliriz.

Kanunu kabul ettiğimizi ve beyaz rey vereceğimizi ifade ederek sözlerime son veriyorum.

REİS — 1956 malî yılı Muvazenei umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki Kanuna (277) rey verilmiştir. (253) kabul ve (24) ret vardır. Muamele tamamdır. Kanun (253) reyle Yüksek Meclisçe kabul edilmiştir.

2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa ek Kanuna (285) zat rey vermiştir. 1 ret, 2 müstenkif vardır. Kanun (282) reyle Yüksek Meclisçe kabul buyurulmuştur.

11 Haziran 1956 Pazartesi günü saat 15 te toplanmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 17,30-

1956 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında ki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 277
Kabul edenler	: 253
Reddedenler	: 24
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 251
Münhal mebusluklar	: 13

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Sıtkı Koraltan
Murad Âli Ülgen

AĞRI

Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Hâmîr Koray

İsmet Olgaç

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu

Ömer Bilen

Ramiz Eren

Muzaffer Ergüder

Fuad Seyhun

Mümtaz Tarhan

Âliye Temuçin

Hâzım Türegün

Fuad Zincirkıran

ANTALYA

Burhanettin Onat

Ahmet Tekelioğlu

AYDIN

Necati Çelim

Nail Geveci

Nihat İyriboz

Etem Menderes

A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Mekki Said Esen

Mücteba İştin

Halil İmre

Arif Kalıpsızoğlu

Ahmet Karagür

Yahya Pelvan

M. Halûk Timurtaş

Sırrı Yırcah

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu

Şevki Hasırcı

Talât Oran

Yümnü Üresin

BİNGÖL

Necati Aras

Sait Göker

Ekrem Yıldız

BITLİS

Nusrettin Barut

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu

Selâhattin Baysal

Fahri Belen

Sabri Çonkar

Ahmet Hatı

Lâtîfi Oğultürk

BURDUR

Hüseyin Çimen

Mehmet Özbey

BURSA

Selim Ragıp Emeç

Muhlis Erdener

Kenan Yılmaz

Ali Ferruh Yücel

Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-
kartal

Safaeddin Karanakeç

Servet Sezgin

Nuri Togay

ÇANKIRI

Tahir Akman

Kenan Çığman

Asım Emrem

Tahsin Uygur

ÇORUH

Mecit Bumin

Hilmi Çeltikçioğlu

Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran

Yakup Gürsel

Şevki Gürses

Ali Rıza Kılıçkale

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit

Ali Çobanoğlu

Ali Rıza Karaca

Osman Ongan

A. Hamdi Sancar

Refet Tavashioğlu

DİYARBAKIR

Ragıp Karaosmanoğlu

EDİRNE

Cemal Köprülü

Kemal Yaşınkılıç

ELAZIĞ

Suphi Ergene

Hüsnü Göktuğ

Selâhattin Toker

Mehmet Şevki Yazman

ERZINCAN

Sadık Perinçek

Mustafa Rahmi Sanalan

Tevfik Şenocak

Veysel Varol

ERZURUM

Ishak Avni Akdağ

Zeki Çavuşoğlu

Bahadır Dülger

Şevki Erker

Hasan Numanoğlu

Cemil Önder

Rıza Topcuoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Hasan Polatkan

Hicri Sezen

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik

İhsan Daî

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

GİRESUN

Ali Naci Duyduk

Tahsin İnanç

Doğan Köymen

Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

İsmail Hakkı Baykal

Sabri Özcan San

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

Şekip İnal

İÇEL

İbrahim Gürgen

Refik Koraltan

Hidayet Sinanoğlu

Mehmet Mutlugil

İSPARTA

İrfan Aksu

Tahsin Tola
İSTANBUL
 Seyfi Gögen
 Aleksandros Hacopulos
 Lûtfi Kırdar
 Ziya Köktürk
 Fuad Köprülü
 Naci Kurt
 Mükerrerem Sarol
 Nizamettin Âli Sav
 Hanri Soriano
 Zakar Tarver
 Fûruzan Tekil
 Ahmet Topcu
 Celâl Türkgeldi
 Fahrettin Ulaş
 Tahsin Yazıcı

İZMİR

Abdullah Aker
 Pertev Arat
 Cihad Baban
 Muzaffer Balaban
 Behzat Bilgin
 Muammer Çavuşoğlu
 İlhan Sipahioğlu
 Abidin Tekön
 Behçet Uz

KARS

Rıza Yalçın
KASTAMONU

Basri Aktaş
 Süleyman Çağlar
 Hilmi Dura
 Salim Esen
 Muzaffer Kuşakçioğlu
 Nazifi Şerif Nabel

KAYSERİ

Fikri Apaydın
 Emin Develioğlu
 İbrahim Kirazoğlu
 Ömer Mart

KIRKLARELİ

Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Ahmet Bilgin
 Osman Bölükbaşı
 Mehmet Mahmudoğlu
 Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın
 Selâmi Dinçer
 Kâzım Meriç
 Cemal Tüzün
 Nüzhet Unat
 Sadettin Yahm

KONYA

Mustafa Bağrıaçık
 Sıtkı Salim Burçak
 Muhittin Güzelkılınç

KÜTAHYA

Ahmet Kavuncu
 İhsan Şerif Özgen
 İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Kâmil Kırkoğlu
 Nuri Ocakçioğlu
 Mehmet Zeki Tulunay

MANİSA

Hikmet Bayur
 Şemi Ergin
 Adnan Karaosmanoğlu
 Nafiz Körez
 Sudi Mihçioğlu

MARAS

Abdullah Aytemiz
 Mahmut Karaküçük
 Nedim Ökmen
 Mazhar Özsoy

MARDİN

Etem Aybar
 Abdülkadir Kalav
 Halim Şatana
 Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Turhan Akarca
 Nuri Özsan

Akif Sarıoğlu
NİĞDE
 Sadettin Ertur
 Hüseyin Avni Göktürk
 Ahmed Nuri Kadioğlu
 Zihni Üner

ORDU

Refet Aksoy
 Mehmet Cemil Bengü
 Feyzi Boztepe
 Fazıl Erim
 Fazlı Ertekin
 Sabri İşbakan
 Selâhattin Orhon
 Memiş Yazıcı

RİZE

İzzet Akçal
SAMSUN

Ekrem Anıt
 Abdullah Eker
 Ömer Güriş
 Tevfik İleri
 Abdullah Keleşoğlu
 Muhittin Özkefeli
 Ferid Tüzel
 Hâdi Uzer

SEYHAN

Mustafa Akçalı
 Enver Batumlu
 Salim Serçe
 Lûtfi Sezgin
 Sinan Tekelioğlu
 Nurullah İhsan Tolon

SİİRD

Veysi Oran
 Mehmet Daim Süalp

SİVAS

Hüseyin Çitil
 Etem Erdinç
 Nurettin Ertürk
 Kâzım Oskay
 Bahattin Örnekol
 M. Nurettin Turgay

Hüseyin Yüksel
TEKİRDAĞ
 İsmail Hakkı Akyüz
 Neemi Arman
 Zeki Erataman

TOKAD

Selâhattin Gülüt
 Ahmet Gürkan
 Ömer Sunar
 Mehmet Şahin
 Yusuf Ulusoy

TRABZON

Halit Ağanoğlu
 Sabri Dilek
 Muzaffer Harunoğlu
 Pertev Sanaç
 İsmail Şener
 Osman Turan

URFA

Celâl Öncel
 Saim Önhon
 Aziz Özbay

UŞAK

Yusuf Aysal
 Orhan Dengiz
 Hâcım Yılmaz

VAN

Hilmi Durmaz
 Muslih Görentaş

YOZGAD

Danyal Akbel
 Talât Alpay
 Mahmut Ataman
 Ömer Lûtfi Erzurum-
 luoğlu

Numan Kurban

ZONGULDAK

Sebati Ataman
 Suat Başol
 Necati Diken
 Hakkı Hilâleci
 Cemal Kıpçak
 Edibe Sayar
 Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

MANİSA

Y. Muammer Alakant
 Fevzi Lûtfi Karaos-
 manoğlu

SİNOB

Şerafettin Ayhan
 M. Vehbi Dayıbaş
 Haşim Tarı

URFA

Muzaffer Timur
KIRŞEHİR
 Osman Alişiroğlu

KOCAELİ

Ekrem Alican
 Turan Güneş

MALATYA

Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

DIYARBAKIR

Yusuf Azizoglu

ERZINCAN

Hüsnu Çanakçı

İSTANBUL

Nadir Nadi

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Güven

ANKARA

Muhlis Ete

ANTALYA

Asım Okur

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Behçet Kayaalp

BURSA

Sabahattin Çıracıoğlu
İbrahim Öktem

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHISAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer (V.)
Kemal Özçoban
Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi (İ.)
Halis Öztürk
Nimet Sümer

AMASYA

Faruk Çöl
Mustafa Zeren

ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Dağistan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu

Zafer Gökçer
Necmi İnanç

Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Fatin Dalaman
Enver Karan
Attilâ Konuk
Ahmet Tokuş (İ.)

AYDIN

Namık Gedik
Zühtü Uray
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacîd Asena
Esat Budakoğlu (V.)
Enver Güreli
Ahmet Kocabıyıkoglu
(İ. Â.)

Muharrem Tunçay

(İ.)

Sıtkı Yırcalı

BİTLİS

Selâhattin İnan (İ.)

BOLU

Mithat Dayioğlu
İhsan Gülez

BURSA

Raif Aybar
Müfit Erkuyumcu
Agâh Erozan (Rs. V.)
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Emin Kalafat (V.)

İhsan Karasioğlu
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

İbrahim Aydın
Celâl Boynuk

ÇORUH

Yaşar Gümüşel

ÇORUM

Mustafa Kemal Biber-
oğlu
Baha Koldaş
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakçioğlu

DENİZLİ

Mustafa Gülcügil
İsmail Hadımoğlu
Mehmet Karasan

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Mustafa Ekinci
İhsan Hamid Tiğrel
Halil Turgut
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Mehmet Enginün
Hasan Maksudoğlu
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy

ELÂZİĞ

Ömer Faruk Sanaç

ERZURUM

Rıfkı Salim Burçak
Sabri Erduman
Abdülkadir Eryurt
Hâmid Şevket İnce
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Abidin Potuoğlu
İsmail Sayın
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Samih İnal
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Hayrettin Erkmən
Abdullah İzmen
Adnan Tüfekçioğlu

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
Ekrem Ocaklı
Halis Tokdemir
Halit ZARBUN

HATAY

A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketoğlu
Abdullah Cilli
A. Mithat Kuseyrioğlu
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Rüştü Çetin
Yakup Çukurova
Hüseyin Fırat
Aziz Köksal

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Zühtü Hilmi Velibese

İSTANBUL

Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nazim Bezmen

Ali Fuad Cebesoy

Faruk Nafiz Çamlıbel
Hâdi Hüsman (V.)

Adnan Menderes (Baş-
vekil)

Emin Onat

Zeki Rıza Sporel

Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

Nazlı Tılabar (İ.)

Nuri Yamut

İZMİR

Mehmet Aldemir
(İ. Â.)

Nebil sadi Altuğ
Sadık Giz

Arif Güngören
Necdet İncekara

Osman Kapani

Rauf Onursal (İ.)

Halûk Ökeren

Nuriye Pınar

Mehmet Ali Sebük

Ekrem Hayri Üstündağ
(İ.)

KARS

Fevzi Aktas

Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Turgut Göle
Mehmet Hazer
İbrahim Us
Ali Yeniaras
KASTAMONU
Nâzım Batur
Ali Muzaffer Tanöver
Ziya Termen
KAYSERİ
Osman Nuri Deniz
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
Hakkı Kurmel
KIRKLARELİ
Şefik Bakay (İ.)
M. Ali Ceylân
Fikret Filiz
KOCAELİ
Ziya Atığ
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Sefer Göksel
KONYA
Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu
Hamdi Ragıp Atademir
Hidayet Aydın
Tevfik Fikret Baran
Remzi Birand
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Reyhan Gökmenoğlu
Mekki Keskin
Ahmet Koyuncu
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
M. Rüştü Özal

Halil Özyörük (İ.)
Sabahattin Sönmez
KÜTAHYA
Ali Galib Bubik
Ahmet İhsan Gürsoy
Süleyman Süruri Na-
suhöğlü
Osman Özbilen
Nihat Haluk Pepeyi
MALATYA
Esat Doğan
Mehmet Kartal
Abdullah Köroğlu
Mehmet Fahri Oral
Hilmi Özbay
MANİSA
Samet Ağaoğlu (V.)
Hayri Büke
Melih Koçer
Muzaffer Kurbanoğlu
Muhlis Tümay (İ.)
MARAS
Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz
MARDİN
Abdürrahman Bayar
Bahaettin Erdem
Cevdet Öztürk
MUĞLA
Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalinci (V.)
Nâtık Poyrazoğlu
MUŞ
Şemsi Ağaoğlu
Şefik Çağlayan
Gıyasettin Emre
NİĞDE
Ali Ulvi Arıkan
Cavit Kavurmacıoğlu

Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün
ORDU
Bekir Baykal
RİZE
Hüseyin Agun
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
SAMSUN
Salim Çonoğlu
Rami Ozan Gümüšoğlu
Hamdi Tekay
Şükrü Uluçay
SEYHAN
Zahit Akdağ
Sedat Barı
Ahmet Kınık
Cavid Oral
Ahmet Topaloğlu
İsmet Uslu
Mehmet Ühaldı
SİRD
Suat Bedük
Baki Erden (İ.)
SİNOB
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Muhit Tümerkan
SİVAS
Ercüment Damalı
Nuri Demirağ
Abdurrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Rifat Öçten
Ahmed Özel (V.)
Memduh Turhan
TEKİRDAĞ
Ferid Alpiskender

Fethi Mahramlı
Samim Yücedere
TOKAD
İhsan Baç (Rs. V.)
Hulûsi Bozbeyoğlu
Osman Hacıbaloğlu
Hasan Kangal
TRABZON
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu
Selâhattin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu
TUNCELİ
Arslan Bora
Bahri Turgut Okaygün
Fethi Ülkü
URFA
Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Hasan Oral
UŞAK
Hakkı Gedik
VAN
Hamit Kartal
Kemal Yörükoğlu
YOZGAD
İhsan Aktürel
Hâşim Tathoğlu
Ali Ünlüsoy
ZONGULDAK
Hüseyin Balık
Sabih Duralı
Nusret Kirişcioğlu

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Çoruh	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1	Zonguldak	1
Aydın	1	Eskişehir	1	Kayseri	2		—
Bursa	1						13

Aza adedi : 541

Rey verenler : 285

Kabul edenler : 282

Reddedenler : 1

Müstenkifler : 2

Reye iştirak etmeyenler : 243

Münhal mebusluklar : 13

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSARSıtkı Koraltan
Murad Âli Ülgen**AĞRI**

Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren

Hâmit Koray

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu

Ömer Bilen

Ramiz Eren

Muzaffer Ergüder

Zafer Gökçer

Necmi İnanç

Fuad Seyhun

Mümtaz Tarhan

Âliye Temuçin

Hâzım Türegün

Fuad Zincirkıran

ANTALYA

Attilâ Konuk

Burhanettin Onat

Ahmet Tekelioğlu

AYDIN

Necati Çelim

Namık Gedik

Nail Geveci

Nihat İyriboz

Etem Menderes

A. Baki Ökdem

Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacid Asena

Esat Budakoğlu

Mekki Said Esen

Mücteba Işın

Halil İmre

Arif Kalıpsızoğlu

Ahmet Karagür

Yahya Pelvan

M. Halûk Timurtaş

Sırrı Yırcalı

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu

Şevki Hacıoğlu

Talât Oran

Yümnü Üresin

BİNGÖL

Necati Aras

Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu

Selâhattin Baysal

Fahri Belen

Sabri Çonkar

Ahmet Hatı

Lûtfi Oğultürk

BURDUR

Hüseyin Çimen

Mehmet Özbey

BURSA

Selim Ragıp Emec

Muhlis Erdener

Kenan Yılmaz

Ali Ferruh Yücei

Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALENureddin Fuad Alp-
kartal

Safaeddin Karanakçı

Servet Sezgin

Nuri Togay

ÇANKIRI

Tahir Akman

Kenan Çıgman

Asım Emrem

Tahsin Uygur

ÇORUH

Mecit Bumin

Hilmi Çeltikçioğlu

Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran

Yakup Gürsel

Şevki Gürses

Ali Rıza Kılıçkale

Baha Koldaş

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Aksit

Ali Çobanoğlu

Ali Rıza Karaca

Osman Ongan

A. Hamdi Sancar

Refet Tavaslıoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç

EDİRNE

Cemal Köprülü

Kemal Yaşınkılıç

ELÂZİĞ

Suphi Ergene

Hüsni Göktaş

Selâhattin Toker

Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Hüsni Çanakçı

Sadık Perinçek

Mustafa Rahmi Sanalan

Tevfik Şenocak

Veysel Varol

ERZURUM

İshak Avni Akdağ

Zeki Çavuşoğlu

Bahadır Dülger

Hasan Numanoğlu

Cemil Önder

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Hasan Polatkan

Abidin Potuoğlu

Hicri Sezen

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik

İhsan Dağ

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

GİRESUN

Ali Naci Duyduk

Tahsin İnanç

Doğan Köymen

Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

İsmail Hakkı Baykal

Sabri Özcan San

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

İÇEL

Refik Koraltan

Hidayet Sinanoğlu

Mehmet Mutlugil

İSPARTA

İrfan Aksu

Tahsin Tola

İSTANBUL

Seyfi Gügen
Aleksandros Hacopulos
Hâdi Hüsmân
Lûtfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü
Naci Kurt
Nadir Nadi
Mükerrem Sarol
Nizamettin Âli Sav
Hanri Soriano
Zakar Tarver
Füruzan Tekil
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş
Tahsin Yazıcı

İZMİR

Abdullah Aker
Mehmet Aldemir
Pertev Arat
Cihad Baban
Muzaffer Balaban
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu
Nuriye Pınar
İlhan Sipahioğlu
Abidin Tekon
Behçet Uz

KARS

Kemal Güven
Rıza Yalçın

KASTAMONU

Basri Aktaş
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Salim Esen
Muzaffer Kuşakçioğlu
Nazifi Şerif Nabel

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Emin Develioğlu
İbrahim Kirazoğlu
Ömer Mart

KIRKLARELİ

Hüsnü Yaman

KİRŞEHİR

Ahmet Bilgin

Osman Bölükbaşı
Mehmet Mahmudoglu

Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın
Selâmi Dinger
Turan Güneş
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA

Mustafa Bağrıaçık
Römzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç
Ahmet Koyuncu
Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen
İsmail Hakkı Verel

MALATYA

Esat Doğan
Ahmet Fırat
Kâmil Kırıkoglu
Nuri Ocakçioğlu
Hilmi Özbay
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan

MANISA

Samet Ağaoğlu
Hikmet Bayur
Şemi Ergin
Adnan Karaoşmanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu

MARAS

Abdullah Aytemiz
Mahmut Karaküçük
Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Etem Aybar
Abdülkadir Kalav
Halim Şatana
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Turhan Akarca
Nuri Özsan

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Sadettin Ertur
Hüseyin Avni Göktürk
Ahmed Nuri Kadioğlu
Cavit Kavurmacioğlu
Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner

ORDU

Refet Aksoy
Mehmet Cemil Bengü
Feyzi Boztepe
Fazıl Erim
Fazlı Ertekin
Sabri İşbakan
Selâhattin Orhon
Memiş Yazıcı

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal

SAMSUN

Ekrem Anıt
Abdullah Eker
Ömer Güriş
Tevfik İleri
Abdullah Keleşoğlu
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Hâdi Uzer

SEYHAN

Mustafa Akçalı
Enver Batumlu
Salim Serçe
Lûtfi Sezgin
Sinan Tekelioğlu
Nurullah İhsan Tolon
Ahmet Topaloğlu
Mehmet Ünalı

SİİRD

Suat Bedük
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Şerafettin Ayhan
M. Vehbi Dayıbaş

SIVAS

Hüseyin Çitil
Etem Erdinç
Nurettin Ertürk
Kâzım Oskay
Rifat Öçten
Bahattin Örnekol
M. Nurettin Turgay
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Neemi Arman
Zeki Erataman

TOKAD

İhsan Bağ
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan
Ömer Sunar
Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Halit Ağanoğlu
Sabri Dilek
Muzaffer Harunoğlu
Pertev Sanaç
İsmail Şener

URFA

Celâl Öncel
Saim Önhon
Aziz Özbay

UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcim Yılmaz

YOZGAD

Danyal Akbel
Talât Alpay
Mahmut Ataman
Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu

Numan Kurban

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Hakkı Hilâleci
Cemal Kıpçak
Nusret Kirişçioğlu
Edibe Sayar
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

MANİSA

Yunus Muammer Ala-
kant

[Müstenkifler]

ANTALYA

Asım Okur

URFA

Musaffer Timur

[Reye iştirak etmiyenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer (V.)
Kemal Özçoban
Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Kasım Küfrevi (İ.)
Halis Öztürk
Nimet Sümer

AMASYA

Faruk Çöl
İsmet Olgaç
Mustafa Zeren

ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Dağistan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Fatin Dalaman
Enver Karan
Ahmet Tokuş (İ.)

AYDIN

Zühtü Uray
BALIKESİR
Enver Güreli
Ahmet Kocabıyıkioğlu
(İ. A.)

BİNGÖL

Sait Göker

BİTLİS

Selâhaddin İnan (İ.)

BOLU

Mithat Dayioğlu
İhsan Gülez

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Behçet Kayaalp

BURSA

Raif Aybar
Sabahattin Çıracıoğlu
Müfit Erkuyumeu
Agâh Erozan (Rs. V.)Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
İbrahim Öktem
Halûk Şaman

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Emin Kalafat (V.)
İhsan Karasioğlu
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

İbrahim Aydın
Celâl Boynuk

ÇORUH

Yaşar Gümüşel
ÇORUM
Mustafa Kemal Biber-
oğluCevat Köstekçi
Hüseyin Ortakcioğlu

DENİZLİ

Mustafa Gülcügil
İsmail Hadımlioğlu
Mehmet Karasan

DİYARBAKIR

Yusuf Azizoglu
Mustafa Ekinci
Ragıp Karaosmanoğlu

İhsan Hamid Tığrel

Halil Turgut

Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Mehmet Enginün
Hasan Maksudoğlu
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabanattin Parsoy

ELÂZİĞ

Ömer Faruk Sanaç

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Şevki Erker
Abdülkadir Eryurt
Hâmid Şevket İnce
Rıza Topcuoğlu
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

İsmail Sayın
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Samih İnal
Cevdet San
Salâhaddin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozdağ
Hayrettin Erkmen
Abdullah İzmiş
Adnan Tüfekecioğlu

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
Ekrem Ocaklı
Halis Tokdemir
Halit Zarbun

HATAY

A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketioğlu
Abdullah Cilli

Şekip İnal

A. Mithat Kuseyrioğlu
Şemseddin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Rüştü Çetin
Yakup Çukuroğlu
Hüseyin Fırat
İbrahim Gürgen
Aziz Köksal

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Zühtü Hilmi Velibese

İSTANBUL

Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nazim Bezmen
Ali Fuad Cebesoy
Faruk Nafiz Çamlıbel
Adnan Menderes (Baş-
vekil)
Emin Onat
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
Nazlı Tıbar (İ.)
Nuri Yamut

İZMİR

Nebil sadi Altuğ
Sadık Giz
Arif Güngören
Needet İncekara
Osman Kapani
Rauf Onursal (İ.)
Halûk Ökeren
Mehmet Ali Sebük

Ekrem Hayri Üstündağ
(İ.)

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Muhammet Hazer
İbrahim Us
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Nâzım Batur
Ali Muzaffer Tanöver
Ziya Termen

KAYSERİ

Osman Nuri Deniz
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
Hakkı Kurmel

KIRKLARELİ

Şefik Bakay (İ.)
M. Ali Ceylân
Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Osman Alişiroğlu

KOCAELİ

Ekrem Alican
Ziya Atıg
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Sefer Göksel

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu
Hamdi Ragıp Atademir
Hidayet Aydın
Tevfik Fikret Baran
Abdi Çilingir

Ziyad Ebüzziya

Mekki Keskin
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
M. Rüştü Özal
Halil Özyörük (İ.)
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
Ahmet İhsan Gürsoy
Süleyman Süruri Na-
suhoglu

Osman Özbilen
Nihat Haluk Pepeyi

MALATYA

İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Abdullah Köroğlu
Mehmet Fahri Oral
Nüvit Yetkin

MANİSA

Hayri Büke
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Melih Koçer
Muzaffer Kurbanoglu
Muhlis Tümay (İ.)

MARAS

Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Bahaettin Erdem
Cevdet Öztürk
Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalinci (V.)
Nâtik Poyrazoğlu

MUĞLA

Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Şefik Çağlayan
Gıyasettin Emre

ORDU

Bekir Baykal
RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoglu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Salim Çonoğlu
Rami Ozan Gümüsoğlu
Hamdi Tekay
Şükrü Uluçay
SEYHAN

Zahit Akdağ
Sedat Barı

Ahmet Kınık
Cavid Oral
İsmet Uslu

SİRD

Baki Erden (İ.)
SİNOB

Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Haşim Tarı (İ.)
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Nuri Demirağ
Abdurrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Ahmed Özel (V.)
Memduh Turhan
TEKİRDAĞ
Ferid Alpiskender

Fethi Mahramlı

Samim Yücedere

TOKAD

Hulûsi Bozbeyoğlu
Osman Hacıbaloglu
Hasan Kangal

TRABZON

Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu
Selâhattin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

Osman Turan

TUNCELİ

Arslan Bora
Bahri Turgut Okaygün
Fethi Ülkü

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Hasan Oral

UŞAK

Hakkı Gedik

VAN

Hilmi Durmaz
Muslih Görentaş
Hamit Kartal
Kemal Yörükoğlu

YOZGAD

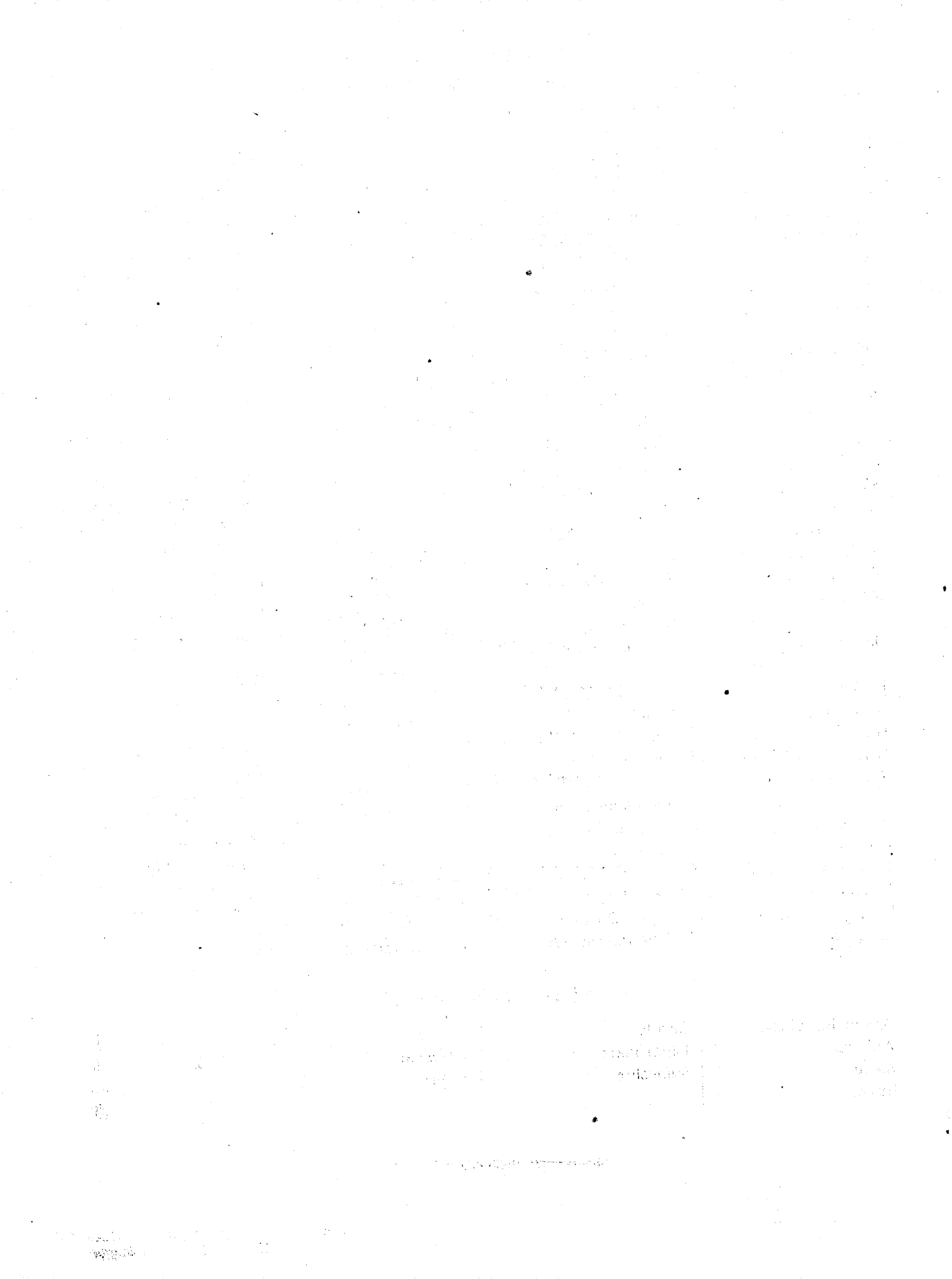
İhsan Aktürel
Hâşim Tathoğlu
Ali Ünlüsoy

ZONGULDAK

Hüseyin Balık
Sabih Duralı

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Çoruh	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1	Zonguldak	1
Aydın	1	Eskişehir	1	Kayseri	2		—
Bursa	1						13

Niğde Mebusu Sadettin Ertur ve iki arkadaşının, 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa ek kanun teklifi ve Divanı Muhasebat ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/276)

22 . II . 1956

B. M. Merlisi Yüksek Reisliğine

16 . VI . 1934 tarihli ve 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa ek olarak hazırlanan kanun lâiyhası, esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Gereğine müsaade buyurulmasını saygılarımızla arz ve rica ederiz.

Niğde Mebusu
Sadettin Ertur

Niğde Mebusu
Ahmet Nuri Kadıoğlu

Tokad Mebusu
Ömer Sunar

MUCİP SEBEPLER LÂİYHASI

Memleketimizde âmme hizmetlerinde vazife almış bulunan memurların ücret rejimi 1947 yılına kadar Barem ve Teadül kanunları unvanını taşıyan mevzuat ile umumi bir tevazün ve teadüle tâbi tutulagelmıştır.

1947 yılında Hâkimler Kanununa ek olarak kabul edilmiş olan 19 . II . 1947 tarihli ve 5017 sayılı Kanunla Hâkimlerin kaza vazifesi görmekte olmaları ve bu bakımdan diğer memurlardan ayrı bir istihkak rejimine tâbi tutulmaları lâzımgeldiği esbabı mucibesıyla bunlara «Hâkim ödeneği» adı ile her ay, umumi teadül esasları içerisinde tâyin edilmiş olan aylıklarına ilâveten miktarı kadrolara göre değişik bir ilâve istihkak ödenmesi esası kabul edilmiştir.

O tarihten bu yana diğer Devlet teşekküllerinde kaza vazifesi görmekte olan vazifelilerin de hâkimler gibi ve onlarla muvazi olarak hususi bir istihkak rejimine tâbi tutulmasının uygun olacağı fikri zihinlerde tenebbüte başhyarak son zamanlarda artık kaza organları arasında malî haklar bakımından eşitlik sağlanmasının bir adalet icabı olduğu yaygın bir kanaat halini almıştır.

Nitekim ahiren Devlet Şûrası mensuplarına da hâkimlerde olduğu üzere tahsisat verilmesi hususunda yapılmış olan bir kanun teklifi alâkalı encümenlerde de mazharı tasvip olarak Büyük Millet Meclisi Umumi Heyetine sunulmuş bulunmaktadır.

Kaza vazifesi gören teşkilât mensuplarına ayrı bir istihkak verilmesi esasının böylece mevzuat ile de takviye edilen bir ihtiyaç halini alması karşısında Divanı Muhasebat teşkilâtının hatıra gelmemesi tabiatıyla imkânsızdır.

Zira 1281 tarihinden beri müesseselerimiz arasında faaliyet gösteregelmekte iken Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 100 ncü maddesiyle yeni baştan kurulan ve 1934 yılında kabul edilen 2514 sayılı Kanunla da bugünkü şeklini almış olan Divanı Muhasebatın tamamıyla kazai vazife icra ettiğinde en küçük bir tereddüt dahi gösterilemez.

Bu kanaat hem hukuki ve hem de kanuni bakımdan şu esaslara dayanmaktadır.

Hukuki bakımdan :

Divanı Muhasebatın esas vazifesi Devlet varidatını tahsil eden, Devlet masarifatını icra eden ve nihayet Devlete ait nakit, menkul ve gayrimenkul bilcümle eşya ve emvali ve kıymetleri muhafaza ve idare eden memurların senelik faaliyetlerini, kanun bakımından tetkik ederek uygun faaliyette bulunanların beraatine, kasdi veya gayrikasdi yanlış muamele yüzünden vergi ziyana sebebiyet veren, kanun fevkinde masraf yapan veya Devlet emvalini ziya ve hasara uğratanların da bu ha-

reketleri neticesinde iras ettikleri zararların zimmet veya tazminine hüküm vermekten ve bunun yanında devlet umumi hesaplarının neticelerini de Büyük Millet Meclisine arz etmekten ibarettir.

Şayet Divanı Muhasebat kurulmamış olsaydı, Devletin, istihdam ettiği memurların hareketleri yüzünden uğradığı bu kabıl zararlarının tazmin ve telâfisi için müracaatını umumi mahkemeler nezdinde yapması lâzımgelecekti.

İşte aslında umumi mahkemelerin mevzuuna dâhil olacak bu gibi ihtilâfların hal ve rüyeti vazifesi hususi bir hükümle Divanı Muhasebata tevdi edilmiş bulunmaktadır ki bu hal Divanı Muhasebatın tamamıyla kazai faaliyet gösteren bir teşkilât olduğunu hukukan sarih bir surette belirtmektedir.

Kanuni bakımdan :

16 . VI . 1934 tarihli ve 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununun 1 nci maddesiyle bu teşkilâtın vazifesi şu yolda tesbit olunmuştur :

(Divanı Muhasebat, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 100 ncu maddesi hükmüne göre Büyük Millet Meclisine bağlı ve Devletin bütün varidat ve masraflarıyla mallarını ve hesaplarını onun namına bu kanun hükümlerine göre murakabe ve Devlet mallarını kabız ve sarf ve idare ve muhafaza edenlerin hesaplarını tetkik ve muhakeme ile mükellef bir heyettir.)

Görülüyor ki, Divanı Muhasebatın asıl kuruluşu bir murakabe ve muhakeme heyeti olmak maksat ve vasfını taşımaktadır. Zaten kanunun mütaakıp hükümlerinin tetkiki de murakabe vazifesinin, idare hesaplarının muhakemesi suretiyle iera edildiğini göstermektedir.

Aynı kanunun 18 nci maddesinde :

(Üç âza bir reisten terekübeden daireler birer hesap mahkemesidir. Bir reis ve iki âzadan terekübeden daire heyeti hükme salâhiyetlidir.

Daireler bu kanun mucibince muhasiplerin idare hesaplarını tetkik ve muhakeme ederek Muhasebei Umumiye Kanunu ve bu kanun hükümlerine göre muhasip ve tahakkuk memurlarıyla ikinci derecede âmiri italar hakkında hüküm verir.) denilmek suretiyle Divanı Muhasebat Dairelerinin birer mahkeme olduğu sarih surette beyan edildiği gibi mütaakıp maddelerde de usulü muhakeme tesbit olunmakta ve nihayet aynı kanunun 55 nci maddesinde :

(Divan ilâmları kesbi katiyet ettikten sonra iera Kanununa tevfikân infaz olunur.) denilmek suretiyle Divan İlâmlarına umumi mahkeme ilâmları derecesinde bir kabiliyeti tenfizîye tanınmış bulunmaktadır.

Divan ilâmlarına karşı müracaat edilecek kanun yolları ise aynı kanunun 57. nci maddesiyle (İadei muhakeme) ve 61 nci maddesiyle de (Temyiz) olarak tesbidedilmiş olup her iki yoldan yapılacak müracaatların tetkiki vazifesi de yine Divanı Muhasebat dairelerine ve bu dairelerden kurulu temyiz heyetince verilmiş olup bu yollardan geçmiş veya zamanında bu yollara müracaat olunmamış bir ilâmın kesbi katiyet edeceği de aynı kanun iktizasından bulunmakta ve Divan ilâmlarına karşı adli veya idari diğer kaza mercileri (Meselâ Temyiz Mahkemesi veya Devlet Şûrası) nezdinde bir itiraz veya temyiz hakkı tanınmamaktadır.

Divanı Muhasebat kanununun diğer hükümlerinin tetkikinden de murakıplar sınıfına dâhil olanlarla müddeiumumilerin işbu kaza faaliyetine tam ve kâmil bir şekilde iştirak ettikleri ve hattâ murakıpların tetkik ve muhakemenin ilk safhasını iera ve idare ettikleri, ilgililerin istizaha davet olunması ve nihayet zimmet veya beraat talebiyle dosyaların dairelere tevdi gibi işbu kaza vazifesinin mühim bir safhasında da vazifedar oldukları görülmektedir.

Arz ve izah olunan şu kanuni hükümler muvacehesinde Divanı Muhasebat teşkilâtının esas faaliyetinin tamamıyla kazai mahiyette olduğu üzerinde en ufak bir tereddüde dahi mahal bulunmamaktadır.

Böyle olunca Divanı Muhasebat teşkilâtında vazife ifa eyliyen ve durumları diğer hâkimlerden farklı bulunmayanların da hâkimlere tanınan malî istihkaklara muadil ve muvazi haklardan faydalanmaları bir hak meslesi ve adalet icabı olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan Temyiz Mahkemesi, Devlet Şûrası ve Divanı Muhasebat gibi demokratik idare-

lerde temel teşkilât sayılan müesseselerin mensuplarını diğer Devlet dairelerindeki memurlara nazaran ayrı bir malî statüye tâbi tutmakta isabet de bulunmaktadır.

Nitekim diğer devlet memurlarının muhtelif kanunlarla, ek görevler, öğretmenlikler, idare meclisi âza ve reislikleri gibi munzam iş deruhde edebilmelerine imkân ve cevaz verilmiş iken bu kaza müesseselerinin mensuplarının paralı veya parasız başkaca her hangi bir hizmet kabul etmeleri külli-yen menolunmuş bulunmaktadır.

Binaenaleyh vazifelerinin hususiyeti icabı böyle bir mahrumiyete tâbi tutulan bu müessese mensuplarına malî haklar bakımından da diğer memurlardan farklı ve bu durumu telâfi edici bir sistemin kabulü mâdelet icabı bulunmakta ve aynı zamanda bu müesseselerden gereği gibi randıman alınabilmesi ve bunların yüksek evsafıta memur ile teşhiz olunabilmesi için böyle bir tedbire tevessüle zaruret de görülmektedir.

Esasen hâkimler ödeneği hakkındaki Kanunun esbabı mucibe lâyihası tetkik edildikte mezkûr ödeneğin verilmesi için ileri sürülen belli başlı gerekçenin, hâkimlerin başka vazife almaktan memnu buldukları teşkil ettiğinin burada hatırlatılması da faydalı mülâhaza edilmektedir.

Kaldı ki, Üniversiteler Kanunu, bir kısım vazifeler için ilâve tahsisat verilmesini kabul eyleyen Temsil Ödeneği Kanunu (ki, bilâhare 31 . I . 1955 tarih ve 6458 sayılı Kanunla vali muavinleri de bunlar arasına katılmıştır.) Adlî Tıp Müessesesi mensuplarına tazminat verilmesi hakkındaki 8 . VII . 1953 tarihli ve 6119 sayılı Kanun emniyet mensuplarına aylıklarından ayrı olarak fazla mesai ücreti verilmesine dair olan 16 . V . 1955 tarihli ve 6564 sayılı Kanun, subay ve askerî memurlara tayın bedeli verilmesine dair olan Kanun gibi mevzuat ile bir kısım vazifelerin gerektirdiği hususiyetler nazara alınmak suretiyle umumi aylık rejiminde bâzı hususî statüler tesis edilmesi yoluna da gidilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh; Divanı Muhasebatın durumu bu noktadan da ele alındığı takdirde Büyük Millet Meclisi namına murakabe ile vazifelendirilen yüksek bir malî mahkemenin gereği gibi vazife görmesinin temini bakımından hususî bir malî statüye tâbi tutulması lüzum ve zarureti de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Bu sebeplerle Divanı Muhasebat mensuplarına da hâkim ödenekleri miktarında ve onlarla muvazi esaslar dairesinde aylıklarına ilâveten bir tahsisat verilmesini sağlamak maksadiyle ilişik kanun tasarıları tanzim ve takdim kılınmıştır.

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 2/276

Karar No. 29

2 . IV . 1956

Yüksek Reisliğe

Niğde Mebusu Sadettin Ertur ve iki arkadaşı tarafından teklif olunarak encümenimize havale edilmiş bulunan 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa ek kanun teklifi, Divanı Muhasebat Reisi ve Maliye Vekâleti temsilcisi hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu :

Kanun teklifinin, adli kaza vazifesi gören teşkilât mensuplarının aylıklarına ilâveten ödenek namıyla munzam bir ücret verilmesinin mevzuatımız meyanına girmiş olması ve idari kaza vazifesini ifa eden Şûrayı Devlet mensuplarına da aynı suretle munzam bir tahsisat verilmesini sağlamak maksadiyle ahiren yapılmış olan bir kanun teklifinin ilgili encümenlerde mazharı kabul olarak Büyük Millet Meclisi Umumi Heyetinin müzakeresine intikal etmiş bulunması sebepleriyle malî sahada kaza vazifesi gören ve Büyük Millet Meclisi adına malî murakabeyi icra eden Divanı Muhasebat mensuplarına da aynı hakkın tanınmasını temin kılmak maksadını taşıdığı anlaşılmaktadır.

Bu mevzuda encümenimizde cereyan eden müzakereler sonunda, teklifin esbabı mucibesinde bertafsil izah olunan hukuki ve kanuni sebepler muvacehesinde Anayasa ile kurulmuş olan ve malî mevzularda adli mahkemeler kararları derecesinde kabiliyeti tenfiziyeyi haiz ve nihai derecede hüküm vermeye ve ilâm ısdarına salâhiyeti bulunan ve şu suretle bir kaza vazifesi gördüğünde en ufak bir tereddüde dahi mahal bulunmayan Divanı Muhasebat teşkilâtının da, emsali bulunan Temyiz Mahkemesi ve Devlet Şûrasından daha dün derecede bir malî statüye tâbi tutulmasının caiz olmayacağı ve teşkilâtan gereği gibi randıman alınabilmesi ve kanunlarla tahmil edilmiş bulunan vazifelerin bihakkin ifa olunabilmesi, iyi evsafa memur ile tevhiz olunmasına vâbeste olup bunun da muadil mües-

seselere müsavi hakların tanınmasıyle mümkün olabileceği kanaatine varılarak bu teşkilâtı da sözü geçen emsali müesseselere eşit malî haklara mazhar kılma hedefini taşıyan kanun teklifinin heyeti umumiyesi kabul edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Kanun teklifinin başlığındaki «Lâyiha» kelimesinin «Teklif» olarak değiştirilmesi uygun görüldükten sonra 1, 2 ve 3 nü maddeleri, bağlı cetvet ile birlikte aynen kabul edilmiştir.

Kanunun kabulü ile meriyete girmesi halinde gereken ödemelerin bütçeden ne suretle karşılanacağı hususunda yapılan görüşmelerde işbu teklifin senelik tutarının 511 200 liradan ibaret bulunduğu ve Büyük Millet Meclisinin tasvibine mazhar olduğu takdirde yılın hangi ayında yürürlüğe gireceğinin şimdiden tâyini mümkün bulunmadığı cihetle 1956 yılında gerektireceği meblâğın bu günden tesbitine imkân bulunmadığı ve binnetice 1956 yılında yapılacak harecamaların, mahiyeti icabı daima tasarruf veren maaş tertibinden karşılanmasının muvafık olacağı neticesine varılmış ve bu maksadı temin için de teklife muvakkat bir maddenin ilâvesi uygun bulunmuştur.

Teklifin 4 ve 5 nei maddeleri de aynen kabul edilmekle havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Divanı Muhasebat Encümeni

Reisi Y. M. Muharriri

Yozgad

T. Alpay

Tokad

A. Gürkan

Yozgad

N. Kurban

Denizli

M. Gülcügil

Niğde

S. Ertur

Bolu

A. Hatı

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 2/276
Karar No. 83

4 . V . 1956

Yüksek Reisliğe

Niğde Mebusu Sadettin Ertur ve iki arkadaşının 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanununa ek kanun teklifi Divanı Muhasebat Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Divanı Muhasebat Reisi ve Maliye Vekâleti mümessili hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, esbabı mucibesinde ve teklifi bidayeten tetkik eden Divanı Muhaebat Encümeninin mazbatasında tafsilen arz ve izah edilen sebep ve zaruretlere binaen Divanı Muhasebat Reisi ve âzalarıyla umumi kâtime, Müddei-umumi ve muavinlerine, murakıp, raportör ve murakıp muavinlerine aylıklarından ayrı olarak teklife bağlı cetvelde gösterilen miktarlarda tahsisat verilmesini istihdaf etmektedir.

Teklif üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakerelerden sonra Büyük Millet Meclisi namına malî murakabeyi ifa ve devlet nukut ve emvalinin tahsil, sarf ve muhafazasıyla mükellef bulunan memurların muamelât ve hesabatını mevzuat dairesinde muhakeme ederek alâkalılar hakkında lâzımülicra hüküm ve kararlar itihaz ve ilâmlar ısdar yüksek bir malî mahkeme olarak hizmetin hususi bir ehemmiyet arz etmekte olması nazara alınarak malî istihkak bakımından adlî kaza seviyesine getirilmelerini temin maksadiyle hazırlanmış olan teklif muvafık mütalâa olunarak maddelerin müzakeresine geçilmiş ve teklifin birinci maddesi aynen, ikinci maddesi ahiren kabul edilmiş olan Şûrayı Devlet mensuplarına tahsisat verilmesine dair

olan kanun ile tenazuru temin maksadiyle tadilen, üçüncü maddesi ile 1956 yılı içinde bu kanun gereğince verilecek tahsisatın karşılığını gösteren Divanı Muhasebat Encümeninin hazırlanmış olduğu muvakkat madde aynen ve teklifin mütaakıp dört ve beşinci maddeleri ise aynen kabul edilmiş ve birinci maddeye merbut cetvel de şeklen değiştirilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe Encümeni

Reisi

Balıkesir

H. İmre

Mazbata Muharriri

Giresun

M. Şener

Afyon K.

M. Â. Ülgen

Çankırı

T. Uygur

Erzurum

Ş. Erker

İzmir

B. Bilgin

Muğla

A. Sarıoğlu

Ordu

S. İşbakan

Tokad

Ö. Sunar

Antalya

K. Akmanlar

Çoruh

Y. Gümüsel

Gaziantep

E. Cenani

Konya

R. Birand

Niğde

A. N. Kadroğlu

Rize

H. Agun

Yozgad

D. Akbel

Reisveklili

Kırklareli

Ş. Bakay

Kâtip

Balıkesir

M. H. Timurtaş

Aydın

Z. Uray

Çorum

Y. Gürsel

İstanbul

N. Â. Sav

Manisa

M. Kurbanoğlu

Ordu

R. Aksoy

Seyhan

A. Topaloğlu

Zonguldak

S. Ataman

**NİĞDE MEBUSU SADETTİN
ERTUR VE İKİ ARKADAŞI-
NIN KANUN TEKLİFİ**

16 . VI . 1934 tarihli ve 2514
sayılı Divanı Muhasebat Kanu-
nuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Divanı Muha-
sebat Birinci Reisi, daire reisle-
ri ve âzalariyle umumi kâtime
müddeiumumi ve muavinlerine,
murakıp, raportör ve murakıp
muavinlerine aylıklarıyla birlik-
te bağlı cetvelde gösterilen mik-
tarda tahsisat verilir.

Tahsisatın miktarında, kad-
ro aylıkları ve buldukları
memuriyet kadrosundan aşağı
derecede aylık alanların aldığı
aylık derecesi esas tutulur.

MADDE 2. — Bu kanuna gö-
re verilen tahsisatın istihkak
esasları ve sureti tediyesi hak-
kında ilgisine göre 19 . II . 1947
tarih ve 5017 sayılı Kanunun 2
ve 3 ncü maddelerindeki hü-
kümler tatbik olunur.

MADDE 3. — Divanı Muha-
sebat Birinci Reisine 5027 sayı-
lı Kanunla verilen temsil tahsi-
sati kaldırılmıştır.

MADDE 4. — Bu kanun neş-
ri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 5. — Bu kanun Bü-
yük Millet Meclisi tarafından
iera olunur.

**DİVANI MUHASEBAT EN-
CÜMENİNİN TADİLİ**

16 . VI . 1934 tarihli ve 2514
sayılı Divanı Muhasebat Kanu-
nuna ek kanun teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 nei
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nei
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE —
1956 yılı içinde bu kanun gere-
ğince verilecek tahsisatlar, mez-
kûr yıl Bütçe Kanununa bağlı
(A) işaretli cetvelin Divanı Mu-
hasebat Reisliği kısmındaki (me-
murlar maaşı) maddesinden
ödenir.

MADDE 4. — Teklifin 4 ncü
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Teklifin 5 nei
maddesi aynen kabul edilmiştir.

**BÜTÇE ENCÜMENİNİN
TADİLİ**

16 . VI . 1934 tarihli 2514 sa-
yıılı Divanı Muhasebat Kanunu-
na ek kanun teklifi.

MADDE 1. — Teklifin birin-
ci maddesi aynen kabul edilmiş-
tir.

MADDE 2. — Birinci mad-
dede yazılı tahsisatların ödeme
şekil ve şartları hakkında 5017
sayılı Kanunun ikinci ve üçün-
cü maddeleri hükümleri tatbik
olunur.

MADDE 3. — Teklifin üçün-
cü maddesi aynen kabul edilmiş-
tir.

MUVAKKAT MADDE —
Divanı Muhasebat Encümeni-
nin muvakkat maddesi aynen
kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklifin dör-
düncü maddesi aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 5. — Teklifin be-
şinci maddesi aynen kabul edil-
miştir.

Teklif
*Niğde Mebusu Sadettin Ertur
ve iki arkadaşının teklifine bağli*

*Bütçe Encümenininin tadiline
bağli*

CETVEL

CETVEL

Kadro derecesi Aylık tahsisat

Kadro derecesi Aylık tahsisat

10	75
9	100
8	100
7	150
6	150
5	200
4	250
3	300
2	400
1	500

1	500
2	400
3	300
4	250
5	200
6	150
7	150
8	100
9	100
10	75

Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 161

1956 Malî Yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/456)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 350, 1599

21 . IV . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 21 . IV . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil Vekili

E. Menderes

ESBABI MUCİBE

Bu yıl memleketimizi ziyaret edecek olan İran Şehinşahi ile Pakistan ve Alman Reisi cumhurlarının ağırlama masraflarını karşılamak üzere mezkûr kanun lâyihası hazırlanmış bulunmaktadır.

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/456
Karar No. 99

29 . V . 1956

Yüksek Reisliğe

1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu-na bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 21. IV. 1956 tarihli ve 71 - 350/1599 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâiyhası encümenimize havale edilmiş olmakla Hariciye ve Maliye Vekâletleri mümes-silleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâiyhası, bu yıl memleketimizi ziyaret edecek olan Devlet reislerinin ağırlanma masrafı olarak bütçeye mevzu tahsisatın kifayet etmiyeceği mucip sebebiyle 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) sayılı cetvellerde münakale yapılmak suretiyle Hariciye Vekâleti bütçesinin 403 neü (Temsil ve ağırlama masrafları) faslının 20 neü (Devlet reisleri, misafirleri ve ecnebi elçilerin ağırlanma masrafları) maddesine (600 000) liranın ilâvesi maksadiyle hazırlanmış bulunmak-tadır.

Lâiyha üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakerelerde Hariciye Vekâleti mümes-silinin verdiği izahata nazaran 1956 yılı bütçesinin ihzarı sırasında memleketimizi ziyaret edecek Devlet reisleri hakkında bir işar vâkı olmadığından dolayı normal sarfiyata tekabül eden tahsisat vaz'edilmiş ve bilâhara 1956 yılı esnasında vukubulacak ziyaretler için gereken masrafları karşılamak üzere malî yıl içinde mevcut tahsisatın kifayet etmiyeceği cihetle bu fas-la tahsisat ilâvesi zaruri görülmüş bulunmakta-dır.

Lâiyhanın sevkini mucip sebepler encüme-nimizce muvafık mütalâa olunan maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve birinci maddesi ke-lime değişikliği ve merbutu (1) sayılı cetvel ise aynen kabul edilmiştir.

Lâiyhanın ikinci maddesi birinci madde ile kabul olunan tahsisatın sureti sarfı hakkında istisnai hükümleri ihtiva eden (R) formülünün tesbitine dair olup bu fasıldan yapılacak işle-rin 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun hükümlerine tâbi tutulmamasını istihdaf etmektedir. Mezkûr madde üzerinde ya-pılan müzakerelerde istisnaiyet teşkil edecek bu hükümlerin tedvinine lüzum olmadığı ve müstacel işlerde de yine mezkûr kanunun müs-taceliyet arz eden işler hakkında mevcut hü-kümleri muvacehesinde işlerin aksamadan ted-viri mümkün olacağı cihetle ikinci maddenin tayyî encümenimizce kabul edilmiştir.

Lâiyhanın 3 ve 4 neü maddeleri 2 ve 3 neü maddeler olarak ve şeklen değiştirilmek sure-tiyle kabul edilmiştir.

Bu suretle yeniden tanzim olunan kanun lâ-yihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reisvekili	Mazbata M.
Balıkesir	Kırklareli	Giresun
<i>H. İmre</i>	<i>Ş. Bakay</i>	<i>M. Şener</i>
Afyon K.	Antalya	Aydın
<i>M. Â. Ülgen</i>	<i>K. Akmanlar</i>	<i>Z. Uray</i>
Çankırı		Denizli
<i>T. Uygur</i>		İmzada bulunamadı
		<i>M. Karasan</i>
İstanbul	İzmir	İzmir
<i>N. Â. Sav</i>	<i>A. Aker</i>	<i>B. Bilgin</i>
Muğla	Niğde	Ordu
<i>A. Sarıoğlu</i>	<i>A. N. Kadioğlu</i>	<i>R. Aksoy</i>
Ordu	Tokad	Trabzon
<i>S. İşbakan</i>	<i>Ö. Sunar</i>	<i>İ. Şener</i>
Van	Yozgad	Zonguldak
<i>K. Yörükoğlu</i>	<i>D. Akbel</i>	Muhalifim
		<i>S. Ataman</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı tertipleri arasında 600 000 liralık münakale yapılmıştır.

MADDE 2. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (R) işaretli cetvelin Hariciye Vekâleti kısmına ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı formül eklenmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

21 . IV . 1956

Başvekil Vekili ve Dahiliye Vekili <i>E. Menderes</i>	Devlet Vekili <i>M. C. Bengü</i>
Devlet Vekili ve Millî Mü. V. V. <i>Ş. Ergin</i>	Devlet Vekili <i>E. Kalafat</i>
Devlet Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Adliye Vekili <i>H. A. Göktürk</i>
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
Hariciye Vekili	Maliye Vekili <i>N. Ökmen</i>
Maarif Vekili <i>A. Özel</i>	Nafia Vekili <i>M. Çavuşoğlu</i>
İktisat ve Ticaret Vekili	Sih. ve İç. Mv. Vekili <i>N. Körez</i>
G. ve İnhisarlar Vekili ve İkt. ve Ticaret V. V. <i>H. Hüsmen</i>	Ziraat Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Münakalât Vekili <i>A. Demirer</i>	Çalışma Vekili <i>M. Tarhan</i>
İşletmeler Vekili ve Hariciye V. V. <i>Ş. Ağaoğlu</i>	

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ilişik cetvelde yazılı tertipleri arasında (600 000) liralık münakale yapılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

[1] SAYILI CETVEL

F.	M.	Tahsisatın nev'i	Düşülen	Eklenen
<i>Hariciye Vekâleti</i>				
403		Temsil ve ağırlama masrafları		
20		Devlet reisleri, misafirleri ve ecnebi elçilerin ağırlanma masrafları		600 000
<i>Maliye Vekâleti</i>				
748		Yatırımlar için Devlet Hava Meydanları İşletmesi Umum Müdürlüğüne	600 000	
YEKÜN			600 000	600 000

[2] SAYILI CETVEL

Fasıl : 403 - Temsil ve ağırlama masrafları

Madde : 20 - Devlet reisleri, misafirleri ve ecnebi elçileri ağırlanma masrafları

Bu ziyaretler dolayısıyla verilecek ziyafet, hediye, bahşiş, nakliye masrafları ile ziyafetin gerektirdiği her türlü masraflar ve misafirlerin ikametine tahsis edilecek saray ve köşkerlerin tamir ve tefriş masrafları bu tertipten ödenir.

Bu suretle yapılacak masraf ve tediyeler 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine tâbi tutulmaz.

Bütçe Encümenininin tadiline bağlı cetvel

CETVEL

Lâyhaya ilişik bir sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 176

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Çalışma ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/431)

T. C.
Başvekâlet
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71 - 288/978

5 . III . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Çalışma Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 2 . III . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Bir hafta müddetle ve dinlenme imkânlarına malik olmadan mütemadiyen çalışan ve hafta dinlenmesi imkânını bulamadığı için mütemadiyen yıpranan ve çalışma gücünden kaybeden bir işçi millî ekonomi ve millî istihsal için bir istihsal unsuru olmak vasfını zamanla kaybederek onun üzerinde bakıma ve tedaviye muhtaç bir baş ve bir yük haline gelir.

Bu dâva ise münhasıran hafta tatili hakkının ve hattâ mecburiyetinin tanınması ve ihdası ile temin edilemez. Aynı zamanda işçiyi bütün millet ve memleket fertlerinin tatil ederek istirahat ettikleri bu hafta tatili günü kâfi gıda alacak ve çocuğunun rızkını o gün içinde tam ve kâmil bir şekilde temin edecek şekilde maddeten de takviye etmek ve her halde o günkü maddi imkânlarını sair günlerden daha aşağı düşürmemek icabeder.

Bu maksatla 5837 sayılı Kanunla yarım ücret nispetinde sağlanmış olan bu ihtiyacın bu tatil ile tam yevmiyeye iblâğ olunması ve bu suretle memleket işçisinin hafta tatili ve genel tatil günlerini de ücretinden mahrum kalmaksızın geçirmesi derpiş olunmuştur.

Çalışma Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Çalışma Encümeni
Esas No. 1/431
Karar No. 18

24 . IV . 1956

Yüksek Reisliğe

İşçilere hafta tadili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki 5837 sayılı Kanunun 1, 3, 4, 5 ve 7 nci maddelerini değiştiren kanun lâyihası 3 . IV . 1956 tarihinde Çalışma ve Maliye Vekâletleri temsilcilerinin de iştirakiyle müzakere edildi :

Lâyihanın ruhu; esbabı mucibeden de anlaşılacağı üzere bir hafta müddetle çalışan işçilere hafta zarfındaki yıpranmalarını izale zımında istirahat ve zindelik temin etmek ve fakat bu maksadı maddi yönden de teminat altına almaktan ibarettir. Bu münasebetle 5837 sayılı Kanunun 1, 3, 4, 5 nci maddeleri yarım yevmiyeden tam yevmiyeye iblâğ edilmiş olduğundan maddeler üzerinde her hangi bir tadilat yapılmamış olup yalnız 5 nci maddedeki (4, 5)

4 ncü ve 5 nci şeklinde düzeltilerek daha vâzih bir hale ifrağ edilmiştir.

7 nci maddenin 1 nci fıkrasındaki (fazla) kelimesi kaldırılarak yerine (aynı hafta içinde) ibaresi ikame edilmiştir.

Lâyiha heyeti umumiyesiyle encümenimizce kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Çalışma Encümeni Reisi

M. M.

Seyhan

Giresun

M. Ünalda

D. Köymen

Bursa

İstanbul

Urfa

S. Çıraçoğlu

A. Topcu

F. Ayalp

Zonguldak

Zonguldak

Malatya

C. Kıpçak

N. Diken

E. Doğan

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No : 1/431
Karar No: 101

30 . V . 1956

Yüksek Reisliğe

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair Çalışma Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 25 . III . 1956 tarihli ve 71/288 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Çalışma Encümeni mazbatası ile birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Çalışma ve İşletmeler vekilleri ile Maliye Vekâleti mümessili hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası gerekçesinde yazılı mucip sebeplere istinaden 5837 sayılı Kanunla işçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde verilen yarım yevmiyenin bir yevmiyeye iblâğını temin

maksadiyle hazırlanmış bulunmaktadır.

İşçilerimizin tatil günlerinde de maddi imkânlarını temin suretiyle istirahatlerini mümkün kılacak lâyiha üzerinde encümenimizde yapılan görüşmelerden sonra maddelerin müzakeresine geçilmiş ve Çalışma Encümeninin tādilen kabul etmiş olduğu metin şeklen değiştirilmek suretiyle encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası tercihan ve müstacelen görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis

Reisvekili

Mazbata M.

Bahkesir

Kırklareli

Giresun

H. İmre

Ş. Bakay

M. Şener

Kâtip			Niğde	Ordu	Ordu
Balıkesir	Afyon K.	Balıkesir	<i>A. N. Kadioğlu</i>	<i>R. Aksoy</i>	<i>S. İşbakan</i>
<i>M. H. Timurtaş</i>	<i>M. Â. Ülgen</i>	<i>S. Yırcalı</i>	Rize	Seyhan	Tokad
Çankırı	Diyarbakır	Eskişehir	<i>İ. Akçal</i>	<i>S. Barı</i>	<i>Ö. Sunar</i>
<i>T. Uygur</i>	<i>H. Turgut</i>	<i>A. Potuoğlu</i>	Trabzon	Yozgad	Zonguldak
Gazianteb	İçel	İstanbul	<i>İ. Şener</i>	<i>D. Akbel</i>	<i>S. Ataman</i>
<i>E. Cenani</i>	<i>İ. Gürgen</i>	<i>N. Â. Sav</i>	Zonguldak	Zonguldak	
İzmir	İzmir	İzmir	<i>H. Balık</i>	<i>S. Duralı</i>	
<i>A. Aker</i>	<i>B. Bilgin</i>	<i>B. Uz</i>			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki 5837 sayılı Kanunun 1, 3, 4, 5 ve 7 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Madde 1. — İş Kanununun uygulanmakta olduğu işyerlerinde haftanın tatilden evvelki günlerinde devamlı olarak çalışmış olan işçilere çalışılmıyan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın bir yevmiye tutarından ücret ödenir.

Madde 3. — İş Kanununa tâbi olan işyerlerinde çalışan işçilere, 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile bu kanuna ek 3466 sayılı Kanunda yazılı bulunan genel tatil günlerinde çalışmadıkları takdirde bir iş karşılığı olmaksızın o güne ait ücretleri tam olarak, tatil yapmıyarak çalıştıkları takdirde ise çalıştıkları bu günlere ait ücretleri bir misli fazlasıyla ödenir.

Madde 4. — Devletin idare ve murakabesi altında bulunan veya devlet nam ve hesabına işleyipte Millî Savunma ile alâkadar olan müesseselerde Hafta Tatili Kanununun 7 nci maddesine göre yılda 15 hafta müddetle hafta tatilinden istisna edilen işçiler de çalıştıkları hafta tatili günü için bir misli tutarında fazla ücret alırlar.

Madde 5. — Hafta Tatili Kanununun 4, 5 ve 6 nci maddeleri gereğince hafta tatili günü çalışan işçilere de hafta arasında verilecek tatil günü için o güne ait gündelikleri tam olarak ve bir iş karşılığı olmaksızın ödenir.

ÇALIŞMA ENCÜMENİNİN TADİLİ

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 1. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Hafta Tatili Kanununun 4, 5 nci ve 6 nci maddeleri gereğince hafta tatili günü çalışan işçilere de hafta arasında verilecek tatil günü için o güne ait gündelikleri tam olarak ve bir iş karşılığı olmaksızın ödenir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki 5837 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aynı kanunun 3 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Aynı kanunun 4 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 4. — Hükümetin 4 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Aynı kanunun 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 5. — Çalışma Encümeninin tadili olan 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ça. E.

Madde 7. — Saat veya parça hesabıyla veya götürü olarak çalışılan işlerde hafta tatili için ödenecek ücret, o hafta zarfında kazanılan ücretin fazla çalışılan iş günlerine taksiminden elde edilecek miktardır.

Hafta, 15 gün veya ay hesabıyla ücret alarak çalışan işçilere hafta tatilleri için ödenecek ücret beher çalışma gününe tekabül eden ücrettir.»

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icra-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2. III. 1956

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	<i>M. C. Bengü</i>
Devlet Vekili ve	Devlet Vekili
Milli Müdafaa V. V.	<i>E. Kalafat</i>
<i>Ş. Ergin</i>	
Devlet Vekili	Adliye Vekili
<i>C. Yardımcı</i>	<i>H. A. Göktürk</i>
Milli Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
	<i>E. Menderes</i>
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
<i>F. Köprülü</i>	<i>N. Ökmen</i>
Maarif Vekili	Nafia Vekili
<i>A. Özel</i>	<i>M. Çavuşoğlu</i>
İktisat ve Ticaret Vekili	Sih. ve İç. Mv. Vekili
<i>F. Ulaş</i>	<i>N. Körez</i>
Gümrük ve İnhisarlar Vekili	Ziraat Vekili
<i>H. Hüsman</i>	<i>E. Budakoğlu</i>
Münakalât Vekili	Çalışma Vekili
<i>A. Demirer</i>	<i>M. Tarhan</i>
İşletmeler Vekili	
<i>S. Ağaoğlu</i>	

Madde 7. — Saat veya parça hesabıyla veya götürü olarak çalışılan işlerde hafta tatili için ödenecek ücret, o hafta zarfında kazanılan ücretin aynı hafta içinde çalışılan iş günlerine taksiminden elde edilecek miktardır.

Hafta, 15 gün veya ay hesabıyla ücret alarak çalışan işçilere hafta tatilleri için ödenecek ücret ve her çalışma gününe tekabül eden ücrettir.

MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

MADDE 5. — Aynı kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. — alışma Encümeninin tadili olan 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 2 nci maddesi altıncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin 3 ncü maddesi yedinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

